„Să nu ridici mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău“

A noua Poruncă din Decalog

libertate
solidaritate
dreptate

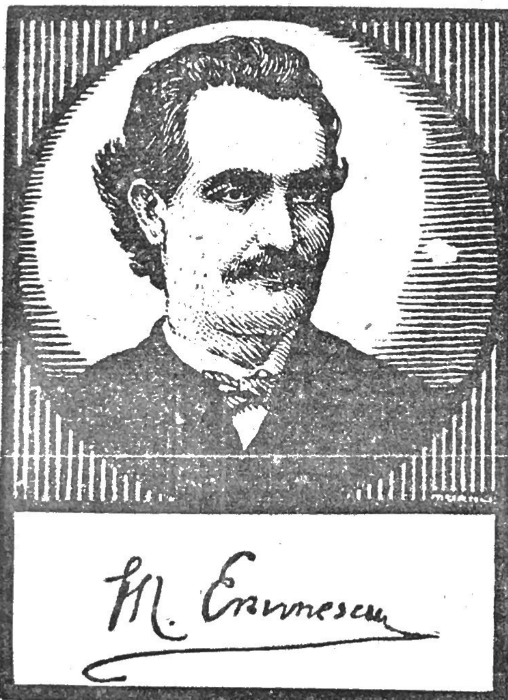
PUNCTE CARDINALE

ANUL II,
Nr. 1/13
1992
ianuarie,
12 pagini,
20 lei

PERIODIC PENTRU AFIRMAREA VALORILOR DEMOCRATIEI CRESTINE

„Cestiunea de căpetenie pentru istoria şi continuitatea de desvoltare a acestei ţări este ca elementul românesc să rămâie cel determinant, ca el să dea tiparul acestei forme de stat, ca limba lui, inclinările lui oneste şi generoase, bunul lui simţ c'un cuvânt geniul lui să rămâie şi pe viitor norma de desvoltare a ţării şi să pătrundă pururea această desvoltare“.

EMINESCU, Timpul, 17 Decembrie 1881.

15 IANUARIE 1850 — 15 IUNIE 1889

Crai-Duh,
aripă vie,
peste glie,
peste cîntec şi văzduh.
. . . .
el, singur,
cu adevărat:
împărat . . .

(Aron Cotruş, Eminescu)

FRICA

Ci vă spun vouă, prietenilor mei, nu vă temeţi de cei ce omoară trupul şi după aceasta n-au ce să mai facă.

Vă voi arăta, însă, de cine să vă temeţi: Temeţi-vă de acela care, după ce a ucis, are putere să arunce în Gheena; da, vă zic, temeţi-vă de acesta.

LUCA 12; 4—5

Riguros controlaţi, permanent supravegheaţi, urmăriţi, reprimaţi pe loc pentru orice abatere reală, dar de cele mai multe ori imaginară, confruntaţi permanent cu atotputernicia arbitrară a Puterii, inoculaţi zi de zi, pînă la obsesie, cu ideea că sistemul este de nezdruncinat, că răul, din care işi trage obîrşia, va fi biruitor în veac, oamenii au ajuns să creadă că orice încercare, oricît de timidă, de afirmare a demnităţii umane este nu numai sortită eşecului, dar chiar primejdioasă, datorită brutalităţii cu care intervin de fiecare dată organele de represiune. În acest climat de teroare generalizată, frica s-a înstăpînit în sufletele oamenilor, devenind trăsătură de caracter pentru o întreagă naţiune.

Revolta din Decembrie '89 a fost o zvicnire de curaj izvorîtă din adîncurile nealterate încă de diabolismul celor care urmăreau să transforme fiinţele în obiecte docile, o încercare disperată a omului de a dovedi că este om, ieşind la lumină din imperiul întunecat al fricii. Dar deturnarea ei, cu viclenia şi perversitatea specifică comunismului, de către cei care au dorit doar o schimbare de conducător, nu desfiinţarea unui sistem, a azvîrlit din nou ţara în mocirla neputinţei, în imobilismul fricii şi al supunerii oarbe faţă de Putere.

Încrederea în viitor a dispărut. Frica de toţi şi de toate s-a reinstalat în conştiinţele oamenilor. Ea este întreţinută sistematic de cei care s-au insinuat, prin fraudă, la cîrma ţării în Decembrie '89 şi pe care lipsa de curaj a unui întreg popor, căruia timp de 45 de ani i s-a inoculat germenul fricii, i-a confirmat în Duminica Orbului.

De prea multe ori în ţara asta a fost condamnată nevinovăţia pentru ca să nu se creeze un reflex de apărare, de supravieţuire. Oamenii se tem pentru că se îndoiesc de ei înşişi. Ei văd cum din asuprirea celor slabi, din aducerea lor la marginea disperării, cîte odată şi dincolo de ea, cei răi prosperă, parvin pe scara socială, de unde îşi etalează, cu insolenţă, crasa impostură. Pedepsirea, ignorarea celor buni şi bravi, răsplătirea repetată a mişeilor a zdruncinat încrederea în dreptatea însăşi. Cuvîntul onoare a dispărut şi din limbaj şi din uz. Într-o astfel de lume teama de ziua de mîine se întinde ca o molimă, ca o pecingine.

Să nu uităm însă că pe lîngă frica de oameni există frica de Dumnezeu. Se spune că frica de Dumnezeu este începutul înţelepciunii. Dar acea aplecare către reflecţie şi smerenie, către cumpătare şi spovedanie nu poate avea nimic în comun cu frica animalică strecurată cu migală în suflete în lungii ani de sclavie comunistă. Ce poate să aibă în comun frica paralizantă, înrobitoare, anihilatoare cu fiorul tainic, înălţător, cu sfiala în faţa măreţiei, cu duioasa teamă de Dumnezeu? În aparenţă nimic. Şi totuşi... Folosim acelaşi cuvînt cu toate că foarte rar, poate niciodată, nu am simţit fiorul în faţa măreţiei, dar de prea multe ori tremurul cărnii, zbaterea ochiului, vibraţia nervilor tensionaţi de frica intrată pînă în ultima fibră a fiinţei chinuită de tortură, a sufletului strivit de nedreptate. Folosim cuvintele nu numai pentru înţelesul lor, dar şi pentru puterea lor de creaţie, de regenerare. Să nu uităm că „Dumnezeu era Cuvîntul“ şi „toate au fost făcute prin El“.

Cine se teme de Dumnezeu n-are de ce să se teamă de oameni. Credinţa, puterea cu care pot fi mutaţi şi munţii, e singura în stare să curețe inima omenească de teama acumulată în anii de teroare, de ateism ştiinţific. Cu răni, cu cicatrici, cu anchiloze, e vremea ca sufletul neamului să vină înaintea Domnului şi să îngenunche. Şi darul Duhului, curăţitor şi înnoitor va fi asupră-i, insuflîndu-i curajul de care neamul românesc are atîta nevoie în aceste momente de răscruce din existenţa sa.

(În pag. 12)

CREŞTINISMUL ŞI POLITICA

II. Revoluţia spirituală creştină

In istoria societăţii omeneşti idealurile morale au fost diferite. Moise, Zahathustra, Buddha, Confucius, Platon, Stoicii au conceput, in lumea veche, diverse sisteme morale, a căror aplicare in practică a şi fost incercată, cu mai mult sau mai puţin succes. Iisus Christos ne-a dăruit morala divină a iubirii: a-l iubi pe Dumnezeu fiindcă este creatorul existenţei; a-i iubi pe oameni fiindcă sunt fraţii noştri intru infăptuirea Binelui pe pămint; a iubi intreg Universul fiindcă este lucrul miinilor Lui. Morala aceasta, prea inaltă, prea dumnezeiască, nu a putut fi infăptuită pe scară socială largă, din cauza neputinţelor firii omeneşti. Oamenii au luat numele de creştini, dar numai puţini au fost adevăraţi ostaşi ai lui Christos; ceilalţi şi-au inchipuit doar că sint.

In faţa puternicei ofensive anti-creştine, conştiinţele vremelnic adormite, confruntate cu pericolul eşuării in păcatul generalizat şi in marasmul preocupărilor predominant materiale, par a se trezi. Se conturează un reviriment, o renaştere a „revoluţiei spirituale creştine". Se anunţă formarea unei mentalităţi evoluate, care se va răsfrînge, binefăcătoare, asupra realităţilor exterioare din viaţa publică. Reapare idealul construirii Impărăţiei lui Dumnezeu incepind aici, pe pămint, pentru a se continua dincolo de hotarele temporale ale lumii, intr-o biruinţă a vieţii şi fericirii veşnice, in sfera de lumină pură a Absolutului. Biserica luptătoare pregăteşte gloria Bisericii triumfătoare.

Opera aceasta, care corespunde dorinţei lui Dumnezeu de biruinţă a Binelui in lume, se infăptuieşte prin racordarea omului la reţeaua energiilor divine, prin colaborarea voinţei umane cu harul Duhului Sfînt. Intr-un fel, este o continuare a creaţiei in ordine spirituală. Dumnezeu creează avind ca executant omul, care poartă „chipul lui Dumnezeu", prin darurile ce i-au fost acordate. Singur omul este chemat la asemenea vrednicie, de care nu se mai bucură nici o altă vieţuitoare. Numai omului ii este îngăduit să pătrundă in sfera misterelor divine, de unde aduce cărămizi pentru clădirea templului cosmic al lui Dumnezeu. In conştiinţa creştină, imanentul, lumea de aici, este o prefigurare necesară a transcendentului, o pregătire pentru celălalt plan existenţial. Din perspectiva divină insă, imanentul se cuvine să fie, sau să devină, o reflectare a transcendentului, o copie — chiar palidă — a lumii cereşti.

In primele secole după venirea Mintuitorului, creştinii nu au avut — cum s-ar putea crede — o atitudine de supunere plecată faţă de politica oficială a Imperiului roman. In numeroase rînduri, au refuzat cu demnitate şi curaj — plătind cu singele lor — porunca imperială de renegare a credinţei, de adorare a zeilor, de aducere a jertfelor către ei, de implicare in persecuţiile contra popoarelor subjugate. Mai mult, au luat atitudine de condamnare a luxului, viciilor, desfriului şi corupţiei de la curte şi din inalta societate, au combătut cămăta, practică larg răspîndită in societatea romană, au apărat dreptatea sclavilor şi a naţiunilor subjugate. In condiţiile absolutismului imperial, aceasta însemnă o indrăzneaţă opoziţie, nu numai religioasă, ci şi politică. Aici trebuie căutată una dintre principalele cauze ale prigoanelor impotriva creştinilor.

Libertatea oficială acordată Bisericii prin Edictul din Milan (313), al impăratului Constantin, părea a pune temelia unei orinduiri creştine in toate sectoarele vieţii publice. După ce creştinismul a fost ridicat la rangul de religie oficială de stat, impăraţii erau unşi ca „episcopi" pentru treburile din afară ale Bisericii". Se contura apariţia unei diarhii, in care puterea Bisericii se situa pe acelaşi plan cu puterea Statului laic. A avut loc insă o revenire a mentalităţii păgine, reminiscenţă a atitor veacuri anterioare. De aceea s-a produs o alunecare, o deviere in procesul de increştinare autentică. Revoluţia creştină nu a cîştigat in profunzime sufletele conducătorilor politici. Activităţile publice au rămas dominate de „stăpinitorul lumii acesteia". Cea mai vehementă incercare de transformare a societăţii in sens creştin, in Răsărit, a fost făcută de Sfîntul Ioan Gură de Aur, cel pedepsit de aceea cu persecuţii şi exil. După moartea lui, in Răsărit, echilibrul sinergic Biserică-Stat s-a rupt definitiv in favoarea puterii autocratice a impăraţilor. Biserica a fost constrînsă să adopte politica oficială a Statului, chiar atunci cînd aceasta contravenea normelor morale creştine şi obiectivelor Impărăţiei lui Dumnezeu pe pămint. Episcopii care nu se supuneau erau depuşi din inaltele funcţii bisericeşti, prin decret imperial, şi supuşi persecuţiilor. Preoţii şi monahii insubordonaţi erau surghiuniţi. Sfîntul Maxim Mărturisitorul a fost pedepsit cu tăierea limbii şi a miinii, ca să nu mai poată vorbi sau scrie impotriva invăţăturii monotelite (o singură voinţă in Iisus Christos), sprijinită oficial de Stat. Executarea pedepsei a avut loc in prezenţa impăratului. Astfel, sub presiunea puterii seculare, s-a intrat pe lungul făgaş al increştinării in formă şi descreştinării in conţinut.

Cînd ţarul Boris al Rusiei a hotărît să-şi increştineze poporul, schisma nu era incă declarată in mod manifest, dar existau diferenţe apreciabile intre cele două ramuri ale creştinătăţii. Cele ce l-au determinat pe Boris să incline — după indelungi ezitări — spre cultul de tip bizantin şi nu spre cel roman au fost:

1. Măreţia, fastul şi frumuseţea celebrării ritualului creştin în Bizanţ; 2. Posibilitatea ca Biserica, organizată — după modelul din Bizanţ — in cadrul fiecărui Stat şi nu pe deasupra lor (cum era in Apus) să fie mai uşor subordonată puterii ţariste. Procesul de increştinare a ruşilor a fost relativ lung şi s-a incheiat de abia sub ţarul Vladimir (890), succesorul lui Boris.

Subordonarea Bisericilor din ţările răsăritene faţă de Stat a făcut ca Biserica romană să considere că in Orient s-a instaurat un cezarism cu atribute eclesiastice, papale (papo-cezarism), in timp ce ea era, la rîndul său, invinuită de cezaropapism de către răsăriteni.

In Occident s-a urmărit constant realizarea ideilor expuse de Fericitul Augustin, in secolul al IV-lea, in opera „Cetatea lui Dumnezeu".

In concepţia lui Augustin, gînditorul şi trăitorul care a trasat orientarea filosofică a creştinismului occidental pentru un mileniu, intreaga istorie umană este o luptă intre două impărăţii: Impărăţia lui Dumnezeu şi cea a lumii („Civitas Dei" şi „Civitas terrena"). Valorile religioase nu sint străine de viaţa Statului şi de activităţile politice: acestea din urmă trebuie să fie impregnate de spiritualitatea creştină. Prin puterea sa, Statul trebuie să susţină Biserica, astfel incit ea să-şi poată indeplini complet misiunea. Politica nu poate fi separată de conştiinţa că scopul ultim al omului nu este lumesc. Pe acest drum, Biserica occidentală, avînd propensiunea universală de situare deasupra statelor sau cel puţin paralel cu ele, şi-a păstrat in mare măsură independenţa faţă de puterea laică, de-a lungul Evului Mediu şi al Epocii Moderne. Ea a reuşit să exercite o influenţă politică apreciabilă asupra domeniului public. In atenţia sa au stat indeosebi: invăţămîntul (primele focare de cultură au fost mînăstirile, apoi universităţile creştine), stabilitatea familiilor (interzicerea divorţului şi a abandonării copiilor), moralitatea maselor (prin lupta impotriva viciilor), operele de binefacere, combaterea superstiţiilor şi a magiei negre.

Totuşi, spiritul laic şi uneori chiar păgîn din „Civitas terrena" a pătruns şi in cercurile conducătoare ale Bisericii apusene. Avînd nevoie de sprijinul marilor impăraţi, regi şi principi precum şi de subvenţiile materiale şi de influenţa păturilor avute, Biserica a făcut unele concesii faţă de puritatea invăţăturii lui Christos. De remarcat mai ales neglijarea intereselor legitime ale păturilor inferioare: şerbi, ţărani, slujitori umili şi — in ultimele secole — muncitori industriali, aşa-zişii proletari. Era datoria Bisericii să fie alături de dezmoşteniţii soartei, în confruntarea lor cu seniorii şi apoi cu marea burghezie compradoare. In absenţa Ecclesiei pe terenul dreptăţii sociale, lupta pentru drepturile celor nevoiaşi a fost asumată de forţe necreştine, uneori manifest ateiste: formaţiile revoluţionare antimonarhice şi anticlericale, asociaţiile oculte ale francmasoneriei, organizaţiile socialiste şi sindicaliste şi — in cele din urmă — cele extremist-comuniste. Astfel — in pofida caracterului său iniţial revoluţionar şi a misiunii de a infăptui dreptatea, — Biserica a ajuns in situaţia paradoxală de a fi o forţă conservatoare, aliată cu păturile profitoare. Trezirea a venit de abia in secolul trecut cînd, in urma unor frămîntări in interiorul Bisericii catolice, Papa Leon XIII a lansat, în anul 1891, celebra enciclică „Rerum Novarum". Ea constituia o condamnare atît a formelor grosiere şi extremiste ale socialismului şi comunismului cît şi a economiei capitaliste de exploatare, ale cărei victime erau muncitorii agricoli şi cei industriali. Denunţînd „situaţia de nefericire şi mizerie nemeritată a muncitorilor", enciclica cerea, inainte de orice, să se respecte „demnitatea omului care munceşte". Citez: „Departe de a fi o ruşine, munca face onoarea omului... Ceea ce este ruşinos şi inuman este să se dispună de om ca de un instrument josnic de lucru, să nu i se acorde stimă decît in proporţie cu vigoarea braţelor sale" („Rerum Novarum", § 16,2). Urmările encicilicei au fost considerabile; era o renunţare la un mod de gîndire invechit, o revitalizare a liniei generoase a Bisericii, o pătrundere a acesteia in domeniul frămîntărilor sociale. După 40 de ani de la această enciclică, au urmat altele, emise de un şir de Papi, prin care se preciza situarea Bisericii pe poziţia de apărare a dreptăţii sociale. Prin influenţa pe care au avut-o asupra opiniei publice şi cercurilor politice, ele au condus la intemeierea partidelor democrat-creştine şi social-creştine şi a unor mişcări de ridicare a nivelului material şi moral-spiritual al muncitorilor. Merită să fie menţionate: „Acţiunea franceză", „Preoţii muncitori", „Tineretul muncitor creştin", „Acţiunea catolicilor sociali" ş.a.

De la condamnarea „economiei de exploatare", enciclicele au trecut la combaterea „economiei de putere" (Quadragessimo Anno" şi „Mater et Magistra"), apoi a celei de „dominaţie pe deasupra frontierelor" („Populorum Progressio"). Invăţătura socială a Bisericii catolice a fost sistematic înfăţişată in Constituţia „Gaudium et Spes" („Bucurie şi Speranţă"), redactată in cadrul Conciliului Vatican II (1962—1965).

Actualul Papă Ioan Paul II a relansat cu forţă şi a imbogăţit ideile de dreptate socială, pe bazele unei demofilii superioare democraţiei materialist-economice, in nu mai puţin de trei enciclice: „Redemptor Hominis" (1979), „Laborem exercens" (1981) şi „Sollicitudo Rei Socialis" (1986). Toate acestea, alături de acţiunea altor forţe: sindicate, organizaţii pentru ocrotirea muncii, asociaţii de asigurare şi asistenţă socială etc., au contribuit in Occident la atenuarea profitului pe seama muncitorilor şi la imbunătăţirea soartei acestora din urmă. Asemenea imbunătăţiri au impiedicat răspîndirea comunismului, ca fiind inutil, ca nemai avind un temei al revendicărilor.

Acesta ar fi un exemplu de implicare eficientă a Bisericii in politică. Numeroase sectoare ale vieţii publice ar putea beneficia de lucrarea vie, dinamică, a Bisericii in mijlocul societăţii. Enumerarea lor ar fi prea lungă. Important este ca atît clerul creştin cît şi credincioşii de rînd să ajungă la constiinţa că aplicarea invăţăturii lui Christos constituie singura salvare pentru omenire şi că forma sa de realizare practică este construirea Impărăţiei lui Dumnezeu pe pămint. Aceasta nu se poate infăptui fără politică. Dar politica, in sensul demn şi sănătos al cuvîntului, nu are nimic comun cu „politicianismul", formă degradată şi coruptă a activităţii unor profitori in sinul maselor.

Islamul practică pe scară largă o „religio militans" şi urmăreşte impunerea mohamedanismului in lumea intreagă prin orice mijloace, inclusiv prin cele violente.

Evreii dezvoltă şi ei — la un nivel mai evoluat — un imperialism spiritual, bazat pe ideea-forţă a „poporului ales". In doctrina creştină se arată că — potrivit profeţiilor din Vechiul Testament — poporul iudeu a fost ales ca din mijlocul său să se ridice Christos, Mintuitorul lumii, şi că toţi cei care cred in El formează „Noul Israel". Totuşi Evreii consideră că „poporul ales" este constituit numai din ei. După ce au aşteptat zadarnic ivirea unui Messiah care să le dea stăpînirea asupra intregului pămint, ei au ajuns la concluzia că „Israel luat in totalitatea sa işi va fi propriul mintuitor" şi va domni asupra tuturor neamurilor.

Pînă şi spiritualizaţii asceţi buddhişti din lamaseriile tibetane, cunoscuţi prin trăirea lor contemplativă şi prin izolare de vîrtejurile lumii, pînă şi ei fac — in ultimul timp — politică activă, impotrivindu-se strădaniilor oficialităţilor comuniste din Tibet de a-i desfiinţa ca entitate religioasă.

Numai noi, presupuşi creştini, bănuiţi ostaşi ai lui Christos, nu suntem în stare să inchegăm un front de luptă hotărîtă pentru biruinţa valorilor creştine, preţioasele giuvaeruri spirituale dăruite nouă. Ni se pare, pasă-mi-te, că ar fi o scădere a demnităţii Bisericii ca ea şi credincioşii săi să coboare in mijlocul preocupărilor profane. Dar nu cumva este aceasta numai o scuză facilă pentru comoditatea şi inerţia noastră? Intervine aici, probabil, sentimentul că pentru a fi vrednici de o asemenea luptă, trebuie mai intîi să invingem răul din noi, să purtăm acel „război nevăzut" despre care vorbesc Sfinţii Părinţi.

Totuşi, dacă denumirea de „Biserică luptătoare" ne mai spune ceva, să sperăm că intr-o zi apropiată, Biserica creştină română, alături de celelalte Biserici creştine naţionale şi de cele cu arie de răspîndire mondială, îşi vor lua destinele in propriile miini şi vor desfăşura, in spirit ecumenic, adică intr-un front unit, acea politică situată deasupra politicii de toate zilele, fiind de fapt corespondentul pămintesc al lucrării cereşti a lui Iisus Christos, aducătorul de pace, iubire şi dreptate pentru întregul Univers.

Atunci, s-ar putea să înţelegem că — in ultimă analiză — şi „cele ale Cezarului" sunt tot ale lui Dumnezeu, după cum a Lui este intreaga Creaţie.

Alexandru Virgil IOANID

Recviem pentru un călău

A murit Alexandru Drăghici. Ministru de interne în una dintre cele mai cumplite perioade ale celui mai cumplit timp al istoriei noastre, el a săvîrșit împotriva oamenilor și a lui Dumnezeu multe și strigătoare la cer fărădelegi. Dar nu pentru a-l judeca evoc eu acum figura acestui sinistru și nefericit personaj. „De mortuis nihil nisi bene". Deci, Dumnezeu să-l ierte! Să-l ierte căci noi, fostele lui victime, l-am iertat demult, după cum demult i-am iertat și pe toți ceilalți urgisitori ai noștri. „Îmi pare tare rău că nu am aflat la timp de moartea lui Drăghici căci m-aș fi dus și eu să-l însoțesc pe ultimul său drum, să-i aprind la căpătîi o luminare și să mă rog pentru el", îmi mărturisea un prieten pe care suferința l-a înțelepțit, făcîndu-l mai bun și dîndu-i o viziune superioară asupra lumii și vieții. Și așa cum îl cunosc eu pe acest înțelepțit de suferință prieten al meu, sînt sigur că ar fi făcut acest gest și l-ar fi făcut nu cu ostentație sau cu ipocrizie, ci descret, cu sinceritate și cu profundă înțelegere creștinească, după cum iarăși sînt sigur că dacă nu a avut prilejul să-l facă atunci în fața mormîntului încă deschis, l-a făcut în taină, pios și fără emfază, mai tîrziu.

Mărturisesc că, deși mă număr printre cei care propăvăduiesc iertarea păcătoșilor, nu știu dacă eu aș fi fost capabil de un asemenea gest. Desigur, este frumos, este înălțător și mai ales este creștinește să ai asemenea disponibilități sufletești, dar problema iertării nu este, în cazul de față, numai o problemă strict personală ci este problema întregii obști românești pentru că întreaga obște românească a fost victima acestei diabolice agresiuni. În locul tezei culpabilității generale pusă în circulație de către cei care au interesul să se sustragă dreptei judecăți, eu aș propune alta și anume pe cea a victimizării generale. Pentru că, în această apocaliptică perioadă întreg poporul român a fost scos din normalitate și silit să-și ducă existența dincolo de limitele firescului. Din acest punct de vedere toți au fost victime. Schimbîndu-i-se brusc climatul spiritual în care se formase și viețuise timp de 2000 de ani, poporul român a fost golit de substanță și în această situație de anormalitate conștiințele betege, cele predispuse ticăloșirii, au fost ușor pervertite și transformate în călăi ai celorlalte conștiințe care, păstrîndu-se întregi, au încercat să se opună căderii. Într-un frumos poem de pușcărie intitulat „Moartea lui Făt-Frumos", poem care nu știu dacă s-a mai păstrat în memoria cuiva pentru a fi recuperat, este redată într-o strofă extrem de sugestiv această operație de despărțire a apelor de uscat. Principiul răului personificat, ca în basmele românești, de zmeu, după ce-l răpune prin mișelie pe Făt-Frumos și se înstăpînește peste împărăția acestuia: **„Cu-nvățătura lui vicleană-a prins / Ca într-o plasă mințile betege / Iar celor care s-au păstrat întrege / Le-a pus peceți ori, viscolind, le-a stins".** În ultimă instanță și aceste conștiințe pervertite de învățătura vicleană a zmeului tot victime sînt. Victime vinovate, dar totuși victime.

Urmărind la televizor „Memorialul durerii" m-a impresionat drama fostului director al penitenciarului din Sighet unde au fost puse sub peceți ori stinse atîtea conștiințe românești. În persoana acestuia — exemplu tipic de victimă vinovată — eu am recunoscut pe toți ciolpanii, pe toți enoii, pe toți goicii, într-un cuvînt, pe toți torționarii (anchetatori, temniceri etc.) gulagului românesc. Acestor oameni li s-a anesteziat conștiința și punîndu-li-se bîta în mînă li s-a poruncit să lovească. Și ei au lovit. Unii cu sete, alții mai fără convingere. Fiecare după cum i-a fost felul. Toți acești torționari, în condiții normale de existență ar fi trăit și s-ar fi comportat normal săvîrșind răul sau binele în limitele omenescului. Dar scoși din normalitate, cu conștiințele anesteziate, ei au fost transformați în brute și s-au comportat ca atare. Sînt vinovați, desigur, dar adevărații vinovați, marii vinovați sînt, în acest caz, medicii anesteziști: brucanii, răuții, vadimii și toată cohorta de proroci mincinoși care propovăduind învățătura lor vicleană, bazată pe ură, au schimonosit suflete și au făcut din oameni neoameni. Desigur, de iertare au nevoie și unii și alții, dar pentru a o binemerita, ei au datoria să mărturisească, să se mărturisească, duhovnic fiindu-le, în primul rînd, propria lor conștiință, iar în al doilea rînd, conștiința umanității. Fără spovedanie și fără căință iertarea, pentru cei ce au nevoie de ea, nu are nici o valoare, afară doar de aceea că-i scapă de judecata oamenilor care, oricum, după MAREA TRECERE nu mai are nici o importanță.

Nu știu dacă Alexandru Drăghici și-a mărturisit cuiva păcatele. Poate sieși, conștiinței sale a făcut-o. Poate a făcut-o și sub patrafirul vreunui duhovnic. Oricum, fie ca lumina pîlpîită de luminarea aprinsă pentru odihna sufletului lui de către prietenul meu să-i fie călăuză și să mărturisească pentru el cînd va fi chemat la marea judecată. Încă o dată, Dumnezeu să-i ierte!

Demostene ANDRONESCU

Desen de RYBICSKA

LOPE DE VEGA

Sonet

Cu ce mi-s vrednic să mă cauți oare
Și ce te mînă, o, Iisuse-al meu
La ușa mea să zăbovești mereu,
Cu părul nins, pe nopți viscolitoare?

O, inimă de piatră, cît mă doare
Că n-am deschis! De vină-s numai eu
De-ți degerară, pe înghețul greu,
Rănile nentinatelor picioare!

Îngerul, vai, de cîte ori mi-a spus:
„Ieși la fereastră, suflete, de-ndată,
S-auzi chemarea dragostei de sus!";
De cîte ori, lumină nenserată,
„Ieși-voi mîine"... fu răspunsu-adus,
Ca să-l repet și mîine, înc-o dată...

În românește de Răzvan CODRESCU

Împroprietărirea tîlharilor

De data asta sînt convins că s-a terminat cu comunismul. Pînă acum am avut unele dubii, întîi pentru că e greu să schimbi o obișnuință, fie și rea, și apoi pentru că în istorie boala egalitarismului trece, dar revine la anumite intervale. Acum însă sînt sigur că pentru o lungă perioadă de timp comunismul n-are șanse să mai scoată capul în această parte a lumii. Noua clasă, rezultată din foștii comuniști, păstrîndu-și intactă rapacitatea și ferocitatea, va deveni curînd clasa oamenilor de bani și aceasta nu va fi dispusă să lase din mînă bogăția cum, cu prea multă ușurință, a consimțit vechea burghezie. Să-l văd pe ăla care va încerca să le mai zmulgă averile obținute prin activitate comunistă. Procesul „acumulării primitive" se desfășoară în tot fostul lagăr socialist. Fenomenul e general cu particularități specifice de la țară la țară. La noi și instaurarea puterii comuniste s-a făcut în mod original. Nu cu îndelu[...] conspirație și subversivitate ca la alții. Nici vorbă de așa ceva. La noi a fost simplu: Au venit trupele sovietice, au gonit regele și au numit un „guvern popular", adică și-au pus oamenii la conducerea țării, după care am intrat direct în „dictatura proletariatului", cea „fără lege și necontrolată de nici o lege", cum a definit-o genialul conducător, generalissimul Stalin. Pînă acolo a fost greu, dar după aceea totul a mers „planificat". Un număr de străini și de vînduți străinului: Gheorghiu-Dej, Ana Pauker, Teohari Georgescu, Vasile Luca, Sașa Bardenco, Panțușa zis Pintilie, etc., împreună cu cîțiva dezertori din armată: Emil Bodnăraș, Ernst Neulănder, (devenit, după „romanizare" Valter Roman), au ajuns stăpîni pe bogățiile țării și pe viața locuitorilor ei.

După ce au prădat tot ce se putea duce, după ce au ucis tot ce putea să amintească de mintea și inima românească au lăsat la conducere pe unul tot d[...]lor dar capabil să facă „totul" ca nimic să nu mai semene cu ce-a fost; și-a făcut pînă i s-a făcut și lui de petrecanie. Dar tot ucigînd și îngropînd în secret, tot prădînd țara și dînd la alții, tot „edificînd societatea socialistă multilateral dezvoltată" a trecut timpul și s-a văzut că minciuna nu poate ține loc de cinste și nici prostia loc de dreaptă judecată. Sistemul economic mondial socialist s-a dovedit a fi, împotriva milioanelor de tragedii personale, doar o hilară, o jalnică escrocherie colectivă. Ca niște castele din cărți de joc s-au dărîmat, rînd pe rînd, economiile de tip socialist. La noi împotrivirea fiind mai aprigă, necinstea mai înrădăcinată, a fost nevoie să se verse sîngele curat al copiilor. Ce a urmat după revoluție e prea dureros, e prea rușinos, ca să fie exprimat în cuvinte.

Acum avem în față, gata votată, legea privatizării pe care un ziarist a caracterizat-o precis: „...e o lege murdară destinată spălării banilor murdari". Parlamentul s-a făcut a nu observa că principiul egalitar de la care pleacă e necinstit: secretarii de partid, nomenclaturiștii, toți cei care s-au îmbogățit cu concursul vechiului regim, în [...] faptul că au trăit îmbelșugați în timp ce marea masă crăpa de foame, de boli și de frig, sînt direct vinovați de dezastrul economiei. Ș-acum să se împartă [...] mod egal? Cum adică, să primească, dărîmătorii de țară și chinuitorii de neam, parte egală cu toată lumea din ce [...] lăsat nefurat și nedegradat? Să acceptăm o lege care le dă dreptul acestora să cumpere în viitor, cu banii necinstit însușiți în trecut, mai toate averile țării? Dacă am acceptat să trăim netrebnica noastră viață în sclavie, se pare că nu ne mai e rușine azi să vindem, tot din lașitate, viitorul copiilor și nepoților noștri, primind 30% din nu se știe cît.

Oricum, dacă va intra în vigoare și se va aplica prezenta lege a „privatizării" ea va rămîne în istorie cu numele ce-i merită, de: „împroprietărirea tîlharilor" și va fi, evident, spre „onoarea" de acum celebrului parlament „liber ales" la 20 mai 1990.

Eşecurile politicii Sovieto-Americane

Anul 1991 a adus sfîrşitul Uniunii Sovietice, dar şi cinci mari eşecuri ale diplomaţiei americane.

Dacă Uniunea Sovietică a decedat, aceasta era un fapt previzibil chiar şi pentru cei mai neprevăzători oameni politici. Sfîrşitul „Imperiului Răului" a fost grăbit de către Gorbaciov, care a înţeles că economia sovietică este la pămînt şi singura posibilitate de redresare nu poate fi decît privatizarea întreprinderilor, dar fiind comunist convins, a crezut că va putea face acest lucru cu nomenclatura comunistă. Greşeală capitală, deoarece vechiul aparat de stat nu putea să renunţe la privilegiile pe care le avea. Astfel jumătatea de măsură întrebuinţată de către Gorbaciov a grăbit sfîrşitul celei mai înfiorătoare dictaturi din lume.

Intr-o dictatură în care se comite greşeala de a se vorbi despre democratizare şi libertate, aceste cuvinte aruncă oamenii pe baricade şi nimeni şi nimic nu-i mai poate oprii să şi le obţină singuri, fără ajutorul imprudentului, „geniului pustiu", care se numeşte Gorbaciov.

Nu intrăm în amănunte în ceea ce priveşte Uniunea Sovietică ci căutăm să lămurim politica americană, care se apropie cu paşi vertiginoşi spre eşecul Departamentului de Stat, care de la Roosvelt şi pînă astăzi nu a reuşit niciodată să trăiască cu picioarele pe pămînt.

Nu mai amintim dezastruoasele conferinţe de la Teheran, Yalta, Postdam, Helsinki, Malta şi Baden-Baden, deoarece aceste întruniri în care americanii şi-au impus punctul de vedere, au fost dezbătute pe larg şi întreaga opinie publică le cunoaşte.

Vom enumera şi explica gafele politicii americane săvîrşite numai în cursul anului 1991, precum şi încăpăţînarea Departamentului de Stat de a nu devia cu nimic din şablonul său hotărît în 1944.

1. Statele Unite au fost printre ultimele state din lume care au trebuit să recunoască independenţa Lituaniei, Estoniei şi Lituaniei.

2. Războiul din Kuweit (neterminat), provoacă astăzi mari dispute în Congresul american şi vina preşedintelui Busch este din în ce mai mult evidenţiată.

3. Războiul din Iugoslavia (de care americanii s-au prefăcut că nu ştiu nimic şi nici n-au auzit) se dovedeşte a fi una din cele mai mari gafe ale politicii americane.

4. Prăbuşirea lui Gorbaciov şi sprijinirea lui şi a Uniunii Sovietice, pînă în ultimul moment de către Departamentul de Stat, se dovedeşte incontestabil a fi cea mai mare gafă americană.

5. Conferinţa de împăciuire dintre Israel şi Statele Arabe, pînă în momentul de faţă, nu a reuşit să stabilească nici măcar procedura de urmat, intrarea în fondul problemei rămînînd doar un vis cu cele mai mari şanse de eşec.

Vom analiza pe rînd aceste greşeli ale Departamentului de Stat, care în realitate sînt greşelile Marii Finanţe Internaţionale şi care consfinţesc amînarea „sine-die" a visului ce a rămas doar un vis: Guvernul Mondial.

De altfel acest Guvern Mondial a fost visat şi de Hitler (numindu-l „noua ordine") şi de către Lenin—Stalin (trîmbiţat în gura mare) şi de către masonerie (prima care l-a conceput şi care l-a tot amînat de la Revoluţia Franceză şi pînă astăzi).

Guvernul Mondial constituie cea mai mare utopie pe care au putut-o emite niste capete înfierbîntate, dornice de putere absolută.

In legătură cu tergiversarea la maximum a recunoaşterii independenţii Lituaniei, Estoniei şi Letoniei, americanii nu au făcut decît să calce în picioare principiile Chartei Atlanticului, pe care tot ei au promovat-o în timpul celui de-al doilea război mondial şi care prevedea autodeterminarea popoarelor. Pentru ei acest principiu pe care l-au enunţat a fost tot atît de lipsit de conţinut cît şi celelalte principii trîmbiţate, cum ar fi „humanitatea", „libertatea", „democraţia" sau „drepturile omului". Toate aceste principii nu au fost aplicate decît în măsura propriilor interese. De aceea ideile splendide pe care le-au promovat, s-au transformat în nişte slogane josnice. Voi lua doar două exemple: pot spune americanii că în regimurile comuniste de la Moscova şi Bucureşti s-au respectat aceste splendide principii enunţate în Charta Atlanticului? Atunci de ce au sprijinit aceste dictaturi pînă în pînzele albe?

Pot afirma americanii că au dus războiul din Kuweit pentru principii umanitare, cînd singuri recunosc că bombardamentele pe care le-au făcut reprezintă echivalentul a şase bombe atomice? Cum pot explica americanii că după ce i-au instigat pe kurzi împotriva lui Sadham Husein, i-au lăsat după aceea să fie exterminaţi de către irakieni? În realitate acest război a fost dus numai pentru petrol şi pentru protejarea Israelului.

Dar războiul din Iugoslavia, care necesita o intervenţie armată a ONU-ului, pentru protejarea unor creştini masacraţi de comunişti, cum explică domnii de la Departamentul de Stat faptul că s-au făcut că nu ştiu şi nu văd nimic? Intr-un ziar kroat a apărut un articol, din care redau o singură frază, pe cît de ironică, pe atît de tristă: „Cum putem noi să aşteptăm un ajutor de la „Lumea Liberă", cînd noi nu avem nici petrol şi nici evrei"!!!

In privinţa Uniunii Sovietice atitudinea americană a fost fără echivoc. Le-a făcut cadou jumătate din Europa şi în ultimul timp l-au susţinut pe „Sexy-Gorby", pînă ce acesta singur şi-a recunoscut înfrîngerea.

Conferinţa „de pace" dintre Israel şi Tările Arabe este pe cale de a eşua şi aceasta constituie un ultim eşec american, numai în cursul anului 1991.

In sfîrşit eşecurile Marei Finanţe Internaţionale vor fi complectate prin recunoaşterea de către „EG" a Kroaţiei şi Sloveniei la 15 ianuarie 1992. Inceputul acestei recunoaşteri a fost deja consfinţit de către Germania şi Austria.

Concluzia care se poate trage este că Europa nu mai este dispusă să accepte ordinile Washingtonului şi că ea nu doreşte o Federaţie europeană cu capitala la Washington, ci o Confederaţie de state europene suverane şi libere cu o conducere proprie. De altfel să nu se uite că după dispariţia Uniunii Sovietice (singurul aliat al USA), au rămas în lume trei supraputeri, acestea fiind USA, Japonia şi Europa. Este vorba bineînţeles de supraputeri economice. De ce Europa, care are cea mai mare populaţie dintre ele, cea mai mare flotă comercială, nu ar deveni Supraputerea numărul unu în lume? Europei nu-i lipseşte decît materia primă, pe care o va obţine de la Rusia şi Ucraina. Aşteptăm în scurtă vreme afilierea acestor două ţări la Confederaţia Europeană.

Atunci Europa va deveni puterea economică principală, urmată de Japonia şi abia în al treilea rînd de USA, care va trebui să amîne din nou visul utopic al unui Guvern Mondial.

Situaţia Politică după consumarea anului 1991 ne aduce desfiinţarea „Imperiului Răului" precum şi degringolada americană rezultată din influenţa nefastă a Marei Finanţe Internaţionale.

Ion PANTAZI

Marginalii la o conferinţă de presă

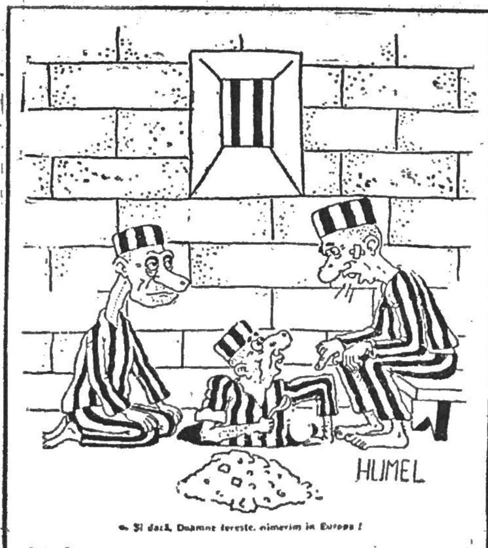
Sîmbătă, 14 decembrie, Marian Munteanu a ţinut o conferinţă de presă în sala mare a Muzeului de Istorie a Bucureştiului. Participanţii au umplut încăperea pînă la refuz: majoritatea tineri, studenţi şi foşti studenţi, reporteri ai presei din Bucureşti, Timişoara, Cluj şi Sibiu.

Remarcabilă a fost disciplina impusă. Conferinţa anunţată la ora 14 a început exact la ora fixată şi s-a terminat, aşa cum s-a stabilit iniţial, după două ore, cînd adjunctul lui Marian Munteanu i-a spus unui reporter care ridicase mîna: „Este ora 16, dumneata vei pune ultima întrebare". Tonul ferm şi rigoarea preţinsă răspunsurilor s-au impus de la început. Marian Munteanu a anunţat apariţia „Mişcării pentru România", un partid de „dreapta", după declaraţia domniei sale fără nici o altă nuanţă. „Sîntem de dreapta inspiraţi de cîţiva mari dascăli printre care în primul rînd Eminescu, Nae Ionescu şi Petre Ţuţea, promovăm o politică naţional-democrată".

Sub bombardamentul întrebărilor răspunsurile au fost de o uluitoare promptitudine, lipsite de echivoc, de o impresionantă franchete, trasînd profilul moral al partidului clasic de dreapta, născut din cele mai nobile aspiraţii ale poporului nostru. Se spune: „Clasicismul are eternitatea în el".

Intrebat după conferinţa de presă de cîţiva reporteri tineri ce părere am eu ca profesor despre „Mişcare" le-am spus că-mi place cum „sună" şi nu pot decît să privesc cu ochi buni apariţia „Mişcării pentru România", salutînd-o!

Marcel PETRIŞOR

•• Şi dacă, Doamne fereşte, nimerim în Europa !

Lui Făt-Frumos, asemeni

De ani, de mulţi ani, românii, aproape toţi, s-au învăţat cu durerea. Cu toate acestea nimic nu e mai chinuitor, nimic mai greu de suportat, cu deosebire pentru aceia dintre ei care şi-au trăit viaţa modest, purtînd, mereu, în suflet, grija de viitorul ţării, slujind-o, după putere, fiecare în felul lui, adesea răbdînd pentru ca temniţele comuniste şi apoi izgonirea la marginea societăţii, nimic nu e mai năucitor de durere decît constatarea că zidurile ce s-au surpat sub răscoala din decembrie, n-au fost spre eliberare, spre îngroparea răului sub dărămături, ci doar pentru ca să se deschidă largi porţi în, şi aşa, foarte precara noastră apărare, lăsîndu-ne mai vulnerabili, mai dezarmaţi în faţa invaziei minciunii, secătuindu-ne, prin înşelăciune de ultimele puteri. Astăzi, mulţi văd, cu sfîşiere de inimă, cum tinerii pleacă părăsindu-şi pămîntul păstrat pentru ei cu atîtea sacrificii, ca să-şi caute norocul în lumea largă. Şi nu e deloc o modă, ceva trecător. Cei ce n-au plecat încă stau tot cu gîndul cum s-o ia din loc, să fugă la prima ocazie, fără măcar să se mai uite înapoi. Ceva îngrozitor se petrece. Ceva ce a răsturnat ordinea firească a lucrurilor, ceva ca o prăbuşire, ca un sfîrşit de lume.

Care să fie cauza nefirescului exod? Să fie de vină istovirea sufletească ce a cuprins întreaga naţie văzînd că nici îndelungata suferinţă, nici sîngele vărsat pe străzi, nici copiii schingiuiţi, n-au fost de ajuns ca să se smulgă rădăcina răului? Să-i cuprindă pe tineri groaza la gîndul că rămînînd aici vor ajunge la fel ca bătrînii, servili, idiotizaţi, nesimţitori la nedreptate? Din vina cui şi în ce mod a fost golită, stoarsă pînă la ultima picătură, lăsată ţara fără un strop de speranţă?

De la proclamarea statului român, ca să ne referim numai de atunci, pe teritoriul său au venit şi şi-au găsit adăpost mulţime de străini: greci şi turci, albanezi şi bulgari, armeni, evrei şi mulţi alţii. S-au stabilit, au muncit, fiecare după meseria lui, putînd să trăiască, să strîngă avere, să-şi construiască locuinţe, lăcaşe de cult, fiecare după credinţa lui, unii şi-au cumpărat proprietăţi, şi-au intrat în politică, neîngrădiţi, nestingheriţi. Cum a ajuns ţara asta altădată atît de primitoare, atît de bogată şi frumoasă, într-o stare atît de rea încît să fie părăsită nu numai de străinii aflaţi mereu în căutarea unei vieţi mai bune ci şi de înşişi fiii ei? Ce s-a întîmplat, între timp, de a ajuns pămîntul acesta, odinioară atît de binecuvîntat de Dumnezeu, să fie abandonat ca o corabie ce se scufundă? Ce deteriorare atît de gravă s-a produs de a ajuns să se transforme din spaţiu de refugiu, din pămînt al făgăduinţei, dintr-o ţară în care curgea lapte şi miere, într-un loc blestemat din care copiii fug lăsîndu-şi casa, părinţii, locul de joacă, pentru ca să se ducă în necunoscut, acolo unde ştiu că-i aşteaptă munci istovitoare şi umilitoare şi unde nu-i nici alint de mamă nici mîngîiere de frate?

Ce imensă disperare s-a întins peste acest colţ de lume? Ce cataclism a surpat, a secat de credinţă sufletele cele curate ale neamului românesc de nu se recunosc în nimic şi în nimic din ce-a fost nu-şi găsesc reazem?

Să fie oare un presentiment? Să simtă tinerii că aici nu mai poate să existe viitor pentru ei? Să-şi dea seama, printr-un anume simţ al lor, că umilinţele, decăderea, de cîteva generaţii îndurate, au fost doar începutul sclaviei, că sub ochii lor se desăvîrşeşte trădarea, că ei trăiesc momentul cînd o naţiune, a lor, e ştearsă de pe hartă prin dispariţia celor ce-o reprezintă, înlocuiţi fiind de o clasă străină, vicleană, ce se strecoară şi le ia locul? Ce mai rămîne dintr-un neam dacă i se înlocuiesc, cînd brutal, cînd pe nesimţite, înţelepţii, sfinţii, vitejii adică i se răpeşte memoria, bărbăţia şi credinţa? Să intuiască oare adolescenţii, cu simţul îngeresc, ce le-a rămas din inocenta copilărie, ceva ce nu sînt în stare să înţeleagă bătrînii, anume că prăbuşirea morală a unui popor înseamnă şi sfîrşitul istoriei lui, că nu se poate după atîta minciună, înşelătorie şi crimă să urmeze altceva decît cataclismul? Şi dacă locul lor nu mai poate fi aici, în fundul prăpastiei, atunci... Să-şi fi dat seama aceşti novici, neiniţiaţi în ale vieţii, fără să consulte specialişti, arhive sau acte, că cineva a vîndut ţara străinilor şi că ei au devenit nişte dezmoşteniţi, nişte toleraţi, în casă şi în succesiunea ce li se cuvine? Cui să ceară socoteală pentru această vînzare, această trădare! Părinţilor pe care i-au văzut în foame, în sete, şi sub bici? Sau să-şi îndrepte nedumerirea spre cei din fruntea ţării care nu se sfiesc să ia pîinea de la gura muncitorului şi zahărul de la gura copilului ca să-i poată plăti pe cei ce-i apără, ca nu cumva să piardă puterea? Şi astea de toţi fiind ştiute, ce pot să spună părinţii văzînd clocotul din pieptul copiilor lor?

Dar să fie exodul tinerilor numai din disperare? Sau gestul lor de revoltă să fie dătător de speranţă? După ce opresiunea de cel puţin două generaţii, părea că l-a strivit să reînvie la ei simţul onoarei? Să se reaprindă în ei flacăra străbună a neînfricării? Elanul lor infantil, născut din curăţenie sufletească, să fie ieşirea la lumină a legendarei vitejii strămoşeşti de se duc aşa de năpraznic să se arunce într-o luptă în care nu ştiu despre duşman decît că e puternic, viclean şi ascuns? Să simtă ei, asemeni lui Făt-Frumos din poezia lui Arghezi, o tainică chemare spre dreptate? Mînia îndelung adunată pentru nedreptatea făcută acestui popor să fie cea care îi mînă în luptă, de se avîntă acum atît de amarnic, de repede şi de departe? Cine-i ridică, cine-i călăuzeşte? Ingerul Domnului, Maica Precista, sau Sfînta Vineri le-o fi şoptit unde-şi are ascunziş balaurul trădării? Din ce tărie şi-au dobîndit credinţa că dreptatea nu poate să nu biruie pînă la urmă?

Incă o generaţie îşi pune tinereţea zălog pentru adevăr. Ştiu că lupta va fi grea, că încrîncenatul drum are munţi de suferinţe, păduri cu fiare sălbatice, mlaştini ale deznădejdii, ce trebuie învinse. Dar ce poate să-l mai abată din drum pe Făt-Frumos născut din atîta amar de lacrimi dacă, aşa cum spune poetul:

„Acum s-a dus duşmanul să-l răpuie;
Ori să-l înece-n sînge şi-n vîltoare,
Ori bezna lui zidită să descuie —
In stare şi de milă, dar şi de necruţare".

Oricum s-ar înclina balanţa, spre pedepsire sau spre iertare, judecata trebuie să se facă şi biruitoare trebuie să iasă **DREPTATEA**. Vremurile vin în valuri şi asemeni lor trec. Pentru ca ţara să rămînă în istorie şi neamul în veşnicie se cer înmulţite numai faptele de cinste, de statornicie, numai cele ce slujesc de pildă, spre înălţare. Nimic nu s-a zidit şi n-a durat fără dreapta cumpănă a judecăţii, şi într-o ţară arsă de jumătate de veac de necinste nimic nu-i este mai de trebuinţă. Dar pentru asta e nevoie ca braţ puternic, neîntinat, să ridice balanţa, s-o ţină şi s-o cumpănească după adevăr.

In jurul nostru s-au surpat, rînd pe rînd, trei imperii. Din toată slava lor s-a ales praful şi ce-a mai rămas în văzduh, alături de fum şi duhoare, mai e pulberea vicleniei, ce mai stăruie încă în aer. Pînă şi românul să poată respira liber, durere, nădejde şi veghe.

Constantin IORGULESCU

Din teamă nu se-ntrupează adevărul

Frica iraţională şi persistentă este multiplă. Există fobii: de locuri, fenomene naturale şi social-istorice, de boli şi de fiinţe, de acţiuni şi idei (v. Pierre Janet). Printre cele mai tipice, comuniştii au cultivat, din raţiuni politice, teama de cărţi, de orice persoană amplasată în „dreapta" lor (dextrafobie), de religie, de unele culori, de libertate şi nonconformism, precum şi frica de anumite cuvinte (sintagme), ceea ce în psihiatrie se numeşte onomatofobie. Da, au avut pînă şi spaima de verb pe care l-a supus unei aspre, duşmănoase şi nejustificate cenzuri şi prohibiţii.

Nu este de mirare, bunăoară, alergia lor (intelectuală sau emoţională) faţă de culoarea verde, care ar aminti, „o binecunoscută formaţiune politică". Numai că la români, verdele e la fel de specific ca şi doina şi dorul. Aproape toată literatura noastră folclorică e semănată de „foaie verde". În viziunea populară (apud S. Fl. Marian ori Ov. Denusuşianu), culoarea incriminată e semn de noroc, e simbolul bunătăţii în opoziţie cu roşu, sigla minciunii şi a răului (cf. la I. Creangă, „Împăratul Roşu", „să te fereşti de omul roşu!"). Această specificitate cromatică joacă şi rol de emblemă a tinereţii şi speranţei, a codrului nemuritor şi a voiniciei: „Român verde ca stejarul"; precum este şi o trăsătură de caracter a demnităţii şi a cinstei: „Să i-o spui verde-n faţă!". In literatură şi artă, verdele are o accepţie net pozitivă, prezent la mai toţi autorii. Atunci de unde atîta înverşunare pentru culoarea în sine? Irită de asemenea, sintagma pretins periculoasă „frăţia de cruce", evocatoare şi ea, groso mondo, a unei organizaţii de tineret „extremiste" (bineînţeles că de dreapta...). Provenind dintr-o dinamică inconştientă, premisa (ca şi concluzia) sînt de asemeni false, forţate, tendenţioase. Frăţia de cruce a fost o manifestare gentilică încă de la pecenegi şi cumani foarte răspîndită în Ţara Loviştei (cf. Marius Sala, Ioana Vintilă-Rădulescu, „Les langues du monde — petite encyclopédie", Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti 1984). Odată cu răspîndirea creştinismului, această nobilă formă de strînsă prietenie (fraternitate, iubire frăţească) aproape că s-a generalizat, împreună cu sintagma. La noi românii, ea s-a bucurat de preţuire, în basme, însă şi în viaţa reală: a fi frate de cruce cu cineva nu are neapărat conotaţie politică, ci etico-spirituală şi socială.

Analog este, fără drept de recurs, repudiată sau ironizată, altă frumoasă vocabulă: Camarad, cu toate derivatele ei. Originea acesteia, adevărat, e germană, dar am primit-o în veacul trecut ca neologism, prin filieră franceză (v. „Dicţionarul limbii române"). Cuvîntul denumeşte persoana socotită în raport cu alta, de care este legată prin idei, aspiraţii comune, prin lupta pentru aceeaşi cauză. El a fost pe larg folosit şi a beneficiat de un prestigiu considerabil datorită rezonanţei speciale, în armata regală, desemnînd colegi de arme.

Calificativul de **naţionalist**, ce cade ca un stigmat de grele păcate, este utilizat frecvent nu în accepţiunea lui imparţial-semantică, adică potrivit sensului denotativ, ci în tonalitate propagandistică şi cu tentă de extrapolare partizană, prielnică defăimării şi denigrării. Gloria lui nepătată (şi fără sfîrşit am spune noi) pleacă de la Eminescu, luceafărul Românismului. Petre Ţuţea făcea în această privinţă necesara distincţie între a fi patriot, care „e o datorie cetăţenească" şi a fi naţionalist, care „este o stare de graţie". Şi subtilul gînditor observa, cu fineţe şi acuitate, că „nimeni nu-ţi poate pretinde să fii naţionalist, aşa cum nu-ţi poate cere să fii talentat sau genial". Această doctrină de o funcţionalitate pronunţată ce se reclamă, în esenţă, la tradiţie şi din năzuinţe prioritar naţionale, nu poate fi anapoda omologată, în serie sincronă cu şovinismul, xenofobia, antisemitismul, întrucît, în înţeles sănătos, curat, a fi naţionalist e tot una cu a simţi, a intui, a pricepe unicitatea neamului tău, a o preţui şi întări. Ce rău poate fi în asta? Că în realitatea concret-istorică s-a ajuns cîteodată la exagerări şi excese ,asta e altceva: abuz. Şi statul („stat al dictaturii proletariatului"), ori democraţia „democraţia socialistă") au decăzut — uneori şi pe alocuri —, s-au degradat, totuşi nimeni n-a putut impune interzicerea lor. Aşijderea instituţia familiei.

Tot ca ceva depăşit, retrograd, periculos — ce cuvine-se a fi înjosit şi falsificat — în optica şi acţiunea unora, este şi **misticismul**, pus în precară antiteză cu triumfalistul raţionalism. E nevoie aici de o categorică demarcaţie: mistica creştină — ce presupune obligatoriu, pe lîngă credinţă, luciditate şi rigoare, disciplină şi precizie a gîndirii — este contactul omului cu Dumnezeu, printr-un salt din natura umană în natura divină şi falsul misticism ce presupune o repudiere a clarităţii de cuget a simţului critic.

Deci, nu cuvintele, gesturile, mişcările, ideile sînt de vină. Nu limbajul ca atare ci abuzul de el, exagerările, înstrăinarea de sens şi mai ales rostirea cu rea credinţă e păcatul cel mare — turnul Babel. Să redăm cuvintelor valoarea lor de adevăr şi să repunem adevărul în stimă prin Cuvînt.

Valeriu NEŞTIAN

Petre Țuțea - in memoriam

Istoria poate fi înțeleasă și drept intervalul dintre cel dintîi și cel de pe urmă păcat omenesc. Neliniștea și neîmplinirea, consecințe ale căderii din desăvîrșirea originară, sînt atributele „omului istoric". Din punct de vedere gnoseologic, neliniștea se numește **căutare**, iar neîmplinirea — **filosofie**. Raportați la cunoaștere, nota Petre Țuțea undeva, oamenii sînt de patru categorii: **misticii** (cei cărora adevărul li se revelează prin credință și contemplație), **căutătorii** (cei care se agită să afle adevărul cu puteri omenești), **scepticii** (cei care se îndoiesc că adevărul poate fi cunoscut în vreun fel) și **indiferenții** „deșeuri bio-sociale", pentru care problema adevărului nici nu se pune vreodată). Identificîndu-se cu a doua categorie, „omul istoric" trăiește cu obsesia adevărului, pe care însă nu-l poate afla nici în natură, nici în istorie și nici în sinele său autonom. El se cheltuiește în orgoliul căutării și în iluzia „certitudinilor" raționale. Aflăm în această zbatere neputincioasă întreaga tragedie a în-singurării lui. Dar dacă omul l-a părăsit pe Dumnezeu, „căzînd în timp", Dumnezeu nu și-a părăsit Făptura, ci o veghează neîncetat, oferindu-i și lumina adevărului și șansa veșniciei (**Ego sum lux et veritas et vita**). Asumîndu-și religios existența, omul se poate reînălța „smerindu-se". În ordinea cunoașterii, **homo religiosus** depășește neliniștea prin credință și neîmplinirea prin revelație. Ceea ce n-a putut afla în natură, în istorie sau în sine însuși i se luminează mistic în Dumnezeu. Din obsesie, adevărul devine dar; din scop, el devine mijloc; căci omul religios nu trăiește spre a cunoaște, ci cunoaște spre a se mîntui. El transcende istoria și pune lumea sub semnul Parousiei.

Despre această mare aventură a omului cunoscător și despre reflexul ei dramatic într-una dintre cele mai lucide conștiințe ale păgînismului precreștin — Socrate, ne vorbește regretatul Petre Țuțea și în eseul pe care-l reproducem aici.

De ce va fi fost ales tocmai Socrate să dea seamă despre om în ipostaza sa de „ființă întrebătoare"? Pentru că, fără îndoială, momentul Socrate—Platon reprezintă cea mai importantă răscruce din istoria filosofiei, mărturisind deopotrivă despre măreția și limitele ei; pentru că înainte de Hristos cu cîteva veacuri, filosofia elină a resimțit acut (deși n-a mărturisit-o decît pe jumătate) nevoia unei vecinătăți religioase constituitoare în absolut a demersurilor sale, precum și neputința politeismului în satisfacerea acestei nevoi; pentru că, în fine, filosofia elină a scăpat totuși pentru întîia oară, cu Socrate, de „înturnurarea antropocentristă" a gînditorilor anteriori, constatînd că omul, departe de a fi „măsura tuturor lucrurilor", este el însuși, ontologic etic și rațional, o ființă imperfectă, a cărei ameliorare nu poate veni decît „de la Zei".

- TRAGICUL SOCRATE -

Socrate, cu jertfa lui de cucută, a despicat în două istoria filosofiei antice grecești, așa cum Marele Răstignit avea să despice în două istoria spirituală a lumii. Socrate „a mutat cercetarea din natură în om" făcînd totdeodată pasul de la orgoliul cunoașterii la responsabilitatea ei (de unde și gloria sa de mare pedagog) și intuind necesitatea prezenței zeului inspirator. Într-un anume sens el a fost, cu uneltele filosofiei, un antemergător al Adevărului Întrupat și nu întîmplător este primul dintre cei cîțiva înțelepți ai Eladei pe care pictura bisericească bizantină i-a reținut în frescele ei. Și iarăși, nu întîmplător Socrate este una dintre cele mai admirate și mai comentate figuri ale vechii filosofii în conștiința cîtorva mari gînditori moderni, de la Kierkegaard pînă la Heidegger. Socrate s-a odihnit frumos, în fresce și hrisoave, cîtă vreme omul european a stăpînit religios, prin creștinism, ceea ce Petre Țuțea numea „triunghiul Divinitate — natură — om"; el a fost redeșteptat dintre morții venerabili atunci cînd omul, atins de criza modernă, a pierdut înțelesul mistic al lumii și a fost nevoit să redescopere filosofic adică cu tot tragismul gnoseologic al imperfecțiunii sale, problema triunghiului etern". Socrate a redevenit din ce în ce mai actual, dar această „actualitate" îl onorează numai pe el, păgînul, dar nu și pe noi, căci, în ce ne privește, ea nu poate fi decît semnul unui regres spiritual. E tragic să te întorci după două mii de ani de creștinism la condiția imperfectului căutător!

Aplecîndu-se asupra lui Socrate, spiritul modern se apleacă de fapt asupră-și „se întreabă și caută" sub semnul tragic al unei noi inconsistențe religioase, cu atît mai grave cu cît îl găsește pe om nu doar în absența Zeului, dar și în cea a zeilor.

Meditațiile lucide ale lui Petre Țuțea reprezintă și ele mai mult decît un efort de înțelegere a lui Socrate din unghiul de vedere al conștiinței religioase. Socrate e doar o pildă și un pretext. În fond, el trebuie asumat spre a fi depășit. Petre Țuțea se înnobilează cu efortul de a aduce aminte unei lumi prea încrezătoare în sine și prea lesne uitătoare că dacă nu se mulțumește cu iluzia adevărului, cu rotirea deșartă în cercul vicios al acelei docte ignoranții, ea încă trebuie să se întoarcă, asemeni fiului risipitor, la instanța absolută a Zeului în care toate își află Pacea și Plinătatea. Nu există ieșire filosofică din impas (oricît am jertfi „Dumnezeului culturii"), căci cu filosofia nu vom trece niciodată dincolo de întrebarea lui Pilat „Dar ce este adevărul?". (De aceea lui Petre Țuțea nu-i plăcea să i se spună „filosof" ci pur și simplu „gînditor creștin"). Și nu există nici ieșire mitologică, căci „zeii fabulei" sînt goi de transcendent", iar „evlavia absolută este incompatibilă cu pluralitatea lor". Visul politeist al lui Emil Cioran („Noii zei") nu poate fi, dacă e să-l luăm în serios, decît un simptom al disperării. „Dumnezeu — identificat cu adevărul, cu Realul — este principiul stăpînitor al antropologiei ca știință a omului etern", scrie Petre Țuțea. „Adevărul religios este transcendent în esență, situat dincolo de om și de natură, fiind realul unic, izvorul lumii și vieții (...). Nici o construcție filosofică nu este justă, ci, cel mult, un punct de vedere util, comod și orientator, în absența revelației". Asemenea naturii oarbe, omul singur nu poate fi izvor al adevărului. Rațiunea lui poate fi doar vehicul al acestuia, ceea ce Socrate a avut meritul să intuiască, situînd adevărul „nu la nivelul logic al științei conceptelor", ci „în lumea transcendentă a ideilor".

Altfel, omul modern are posibilitatea de a-l imita sau de a-l depăși pe Socrate. A-l imita înseamnă a urma linia istoric-profană, ajungînd, în cazul cel mai fericit, pînă în proximitatea Zeului; dar sorbind cucuta înainte de a-l cunoaște („Socrate s-a zbătut — s.n. — între înțelepciunea lui filosofică, ce reclama o nouă Divinitate, și imperfecțiunile mitologiei grecești", scrie Petre Țuțea. „Zbaterea" este, așadar, condiția înțelepciunii profane). A-l depăși înseamnă a valorifica experiența religioasă a veacurilor care ne despart de [illegible] filosofică [illegible] a așa adică [illegible] istoric-profană [illegible] misiunii noastre spirituale, [illegible] adevărul revelației divine. [illegible] o iluzie a orgoliului nostru [illegible] că în această [illegible] ne-am sacrificat Rațiunea. Dimpotrivă, aceasta ar fi singura [illegible] „Genei Domnului" cum numea Bossuet, evoca de [illegible] Țuțea de înnobilare a acestei Rațiuni ce ar deveni [illegible] para bare de [illegible] adevăr, iar nu [illegible] speculative.

Această depășire a condiției socratice prin reînsuflețirea credinței și prin exercițiul [illegible] — iată ce ne propune Petre [illegible] pre noi [illegible] lumea noastră cu verbul [illegible] al marilor [illegible] ai gîndirii [illegible] românești. Tipărim [illegible] paginile la 40 de zile de la moartea autorului lor cu sentimentul unei pierderi ireparabile, dar și cu convingerea că legenda lui Petre Țuțea va [illegible] mai departe [illegible] de conștiință creștină și națională.

Menționăm că o variantă mai extinsă a acestui eseu, semnată Petre Boteanu, a fost strecurată în Almanahul „Viața Românească" pe anul 1986 [illegible] și curajul regretatului Gheorghe Pitu[illegible]

Adolf V[illegible]CU

OMUL ISTORIC

fragment despre Socrate

PETRE ȚUȚEA

Dumnezeu — identificat cu Adevărul, cu Realul — este principiul stăpînitor al antropologiei ca știință a omului etern. „Omul istoric" al lui Dilthey este la fel de iluzoriu ca și „supraomul" lui Nietzsche; și unul și celălalt nu sînt altceva decît măști amăgitoare ale omului real. Primul e un simplu joc al devenirii, cît despre cel de-al doilea, Nietzsche îl gîndește mitologic: supraomul vrea să-l înlocuiască pe Dumnezeu, creînd el însuși noi și false divinități. Și cînd ajunge să se roage „zeului necunoscut", acesta firește că nu-i răspunde, fiind imaginar. Supraomul reprezintă, cum observa Andler, doar „un scop, un proiect al omului, cam în felul în care l-a conceput Goethe, al cărui fenomenism bio-istoric a constituit modelul supraomului lui Nietzsche". Prin urmare supraomul nietzschean nu este altceva decît tot omul bio-istoric dintotdeauna al acestei lumi, afirmîndu-și panteistic viața și asumîndu-și eroic-dionisiac devenirea, în orice formă apare.

Acest „impas antropologic" îl simțise mult mai devreme Socrate. Și el s-a întrebat asupra omului, bîlbîind între realitate și iluzie. Filosoful Socrate este un înțelept, întrebător și căutător la rîndu-i, dar presimțind că inspirația îi vine de la zei, chiar dacă o vehiculează filosofic. El a trăit neliniștea căutării, simțind însă obscura nevoie a unei Divinități transumane și transmundane, ca unul ce și-a dat seama de natura relativă a zeilor fabulei. Dar pînă la venirea Divinității celei noi, el a avut înțelepciunea de a nu dizolva rațional Olimpul, tradiția mitologică părîndu-i-se mai aproape de adevăr decît construcțiile minții autonome a omului căutător.

Cicero a afirmat că „Socrate a coborît filosofia din cer pe pămînt". E numai o eroare de orator latin, fiindcă îndeobște lucrurile stau pe dos: filosofia urcă pămîntul la cer, uneori chiar atît de nelegitim încît îl golește pe acesta din urmă de mistere. Socrate era prea filosof ca să facă altminteri. Ca pedagog, el a făcut însă altceva: **a mutat filosofia din natură în om**, urmărind desăvîrșirea acestuia prin adîncita cunoaștere a adevărului, binelui și frumosului. Numai că este greu de spus dacă cele două științe constatate de el — știința conceptelor (nivelul logic al cunoașterii) și știința ideilor, a „arhetipurilor" (care ar fi mistică) — poartă pecetea revelației, fiindcă „mania" grecească stă sub semnul zeilor-mituri, iar meditația strict filosofică nu duce la Real. Și totuși, el pare să prefigureze ordinea creștină.

S-a afirmat că premisa antropologiei lui a fost autocunoașterea, pe urmele poruncii de pe frontispiciul templului din Delfi; **Gnoti se auton („Cunoaște-te pe tine însuți!")**. Dar în dialogul **Charmide**, despre înțelepciune, care la început este „autocunoaștere", se ajunge la imposibilitatea cunoașterii înțelepciunii pe această cale, Socrate recomandînd „imperfect" căutarea unui zeu, care singur ar putea să-i arate ce este înțelepciunea. În conștiința lui apare, așadar, mărginirea omului căutător. Socrate ni se înfățișează deopotrivă ca dialectician și metafizician al cunoașterii. Dialectica l-a dus la concept, unitate logică utilă atît în știință în genere cît și în „morala ca știință", iar metafizica — la doctrina ideilor.

Morala fericirii socratice este fundată rațional, deși el pare „să filosofeze religios", invocînd în sprijinul acțiunii sale de educator moral mesajul lui Apollo. Este ambiguu: pe de o parte valoarea rațiunii, pe de altă parte puterea Divinității. Filosofează, caută și crede. Nu se poate înțelege ușor ordinea lui morală în absența unei Divinități unice și reale; dar aceasta nu i s-a arătat totuși! Etica lui filosofică, ca orice etică de acest tip, rămîne o construcție umană, rațională și cel mult o trăire afectivă aleatorie, așa-zisa obiectivitate fiind un punct de vedere provizoriu acceptat pentru precizia formulării și pentru relativa lui utilitate normativă. „Orice om vrea binele său", spunea Socrate. Dar pentru evitarea erorilor teoretice și practice, adică pentru acordul între morala individuală și morala socială, Socrate a depășit (spune Gompertz) fundarea psihologică, anume prin obiectivitatea logică, fiecare virtute fiind exprimată printr-un concept. Desigur, virtuțile-concepte formează un sistem moral. Logica nu poate însă corecta moravurile în lipsa conștiinței religioase sau măcar a sancționismului juridic comunitar. Morala ca „știință a moravurilor" este simplu sistem logic abstract, deschis, arătîndu-ne cel mult evoluția istorică a moravurilor. Dar pentru ca individul, neamul sau specia să dăinuiască plenar e nevoie să se depășească bioistoria. De altfel, logica nu conține nici un adevăr, ci doar „comodități mentale" (H. Poincaré), invariante — formale și relativ — utile. Un asemănător „utilitarism" susținuse și Horațiu în ordinea estetică. Numai că la Socrate intervine, în chip obscur, **daimonion**-ul, „demonul de care Socrate se credea inspirat". Chiar și-n ordinea mitologică greacă se constată existența intuiției unei inspirații divine: nu o simplă voce interioară, ci o manifestare cu pretenții de trans-subiectivitate.

Socrate s-a zbătut înte înțelepciunea lui filosofică (ce reclama o nouă Divinitate) și imperfecțiunile mitologiei grecești. „Zeii fabulei" stăpîneau cetatea, iar noua Divinitate nu se arăta. Destin tragic de înțelept, drept, brav și de cetățean desăvîrșit... E un aspect esențial al sufletului lui Socrate care, cu toate că nu i s-a relevat adevărul,

(Continuare în pag. a VIII-a)

...moartea lui ...RE ȚUȚEA

...ilor Deținuți politici din România
...ine celui ce ne-a părăsit cuvîntul

...de orice. opera lui Petre Țuțea a
...i neamul și în această privință a
...t.

...la slujirea neamului nostru vine de
...obîrșia tuturor celor văzute și ne-

...colo de unde pentru prima dată a
...nicesc, de vestire, că Bunul Dum-
...sul primului voievod al Țării Ro-
...temelia neamului nostru.

...Carpaților Meridionali tot ceea ce
...islirea unei ființe omenești — stră-
... pămînt și cer — ne-a trimis o
... care avea să strălucească puternic
...al al Patriei noastre.

...litatea capodoperă, Petre Țuțea.
...semenea fii va trăi veșnic.

...ica lui credință, a dat tărie slabei
...e.

...lui modestie ,a fost mîndria noas-

... lui mare, a dat tărie sufletelor
...e, le-a făcut capabile să înfrunte
...vroia să ne cuprindă.

...lui erudiție, ne-a încălzit sufletele
...ntul nostru spiritual.

...e zi în capcanele satanicei orînduiri,
...în toate locurile de detenție, valo-
...na ale Neamului românesc.

...era o încîntare, inspirată din tot
...uia ființa lui, trăirea integrală în
...i-a aparținut, pămînt și cer, spirit
...mânească.

...i iubire, acest sacerdot al națiunii
... suferit ani îndelungați ororile în-
...iste, nu mărturisea suferințele lui.
...dau prilej" spunea el, celor ce nu
... noastră națională, să judece greșit
... cu neamul meu".

...despărțire, durerea noastră este fier-
... purificator care ne ridică sufletele
... implorarea către bunul Dumnezeu
... paza lui, iar noi pe pămînt în res-
...astre vom păstra memoria celui ce
... generația și a constituit un exemplu
...ertfă.

...furi cît mai des
...o creangă frîntă
...lina cîntă
...rele culeș
...e copt, pentru cules.

Dumnezeu să-l ierte!

Victor CLONARU,
Asociația Foștilor Deținuți Politici

...în ceruri care a zis: „Acesta este Fiul ...întru Care am binevoit". Matei, 3; 17

CURS ELEMENTAR DE RELIGIE CREȘTINĂ (VI)
UNIVERSUL RELIGIILOR

3. Revelația naturală și revelația divină

Am arătat deja că religia nu poate fi rezultatul unei activități omenești autonome, ci ea implică un raport mistic între spiritul omenesc și spiritul divin. Pe de altă parte, nu este vorba aici de o relație între un factor activ (omul) și unul pasiv (divinitatea). Omul aspiră către Dumnezeu, dar Dumnezeu însuși îi ajută în ascensiunea sa spirituală, arătîndu-și și în chipul acesta grija și iubirea față de propria creație. Viziunea primitivă a zeului „leneș" „adormit" (**deus otiosus**), întîlnită în unele religii arhaice nu ține nicăieri de dinamica funcțională a religiilor vii, ci reprezintă de fiecare dată, dacă observăm cu atenție, doar o vagă amintire mitologică a unor religii anterioare, dispărute. Aceste „zeități-fosile" nu stau nicăieri în centrul vieții religioase. Cît despre teoriile mai noi ale așa-numiților **deiști**, specifice mai ales secolului al XVIII-lea acestea nu reprezintă credințe religioase, ci simple idei filosofice ivite tocmai pe fondul unei atrofieri a spiritului religios (deismul consideră că Dumnezeu există că el a creat lumea căreia i-a stabilit anumite legi eterne, asigurîndu-i o funcționalitate mecanică după care ar fi încetat orice fel de legătură si și-ar fi interzis orice fel de imixtiune în propria sa creație).

Dar o divinitate care să-și părăsească sau să-și renege creația reprezintă o absurditate atît din punct de vedere logic cît și din punct de vedere mistic. În realitate — și întreaga viață a omenirii o confirmă cu prisosință — Cerul a vegheat necurmat asupra Pămîntului, iar omul n-a fost părăsit niciodată pe de-antregul în singurătatea nemicniciei sale. Dacă i s-a întîmplat să apuce calea însingurării, a făcut-o pe cont propriu și **împotriva voinței lui Dumnezeu.**

Revelația reprezintă cea mai însemnată modalitate prin care Dumnezeu a continuat „să lucreze" asupra lumii. Ea a făcut cu putință avîntul marilor religii. Observînd fondul comun al religiilor, la care ne-am referit, mulți teologi sau cercetători ai sacrului au acceptat ipoteza unei **revelații primordiale** ca obîrșie imemorială a tuturor credințelor și ideilor religioase. Revelația a fost înțeleasă așadar ca o adevărată piatră de temelie a vieții religioase. Înțelesul ei este acela de „arătare", „descoperire" (de la lat. **revelo,-are**, „a dezvălui"). Divinitatea însăși i se dezvăluie omului și-i arată lumina adevărului, călăuzindu-l treptat pe calea desăvîrșitei împliniri. Adevărul, în sens religios, nu este prin urmare atît „cucerire" a omului, cît „dar" al lui Dumnezeu.

Dar înainte de a vorbi despre revelația divină propriu-zisă trebuie arătat că există și o așa-numită **revelație naturală**, adică o modalitate indirectă de (re)cunoaștere a supranaturalului din cele naturale, a Creatorului din creația sa, așa cum, bunăoară, subînțelegem existența și geniul unui artist îndărătul unei opere de artă pe care o contemplăm. **Natura însăși** mărturisește, prin măreția, frumusețea și ordinea întocmirilor ei, existența unei supranaturi creatoare: „Cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, înțelegîndu-se din făpturi..." (ROMANI 1, 20).

De altfel omul însuși este înzestrat, prin firea sa, cu facultăți cognitive capabile să intuiască sau să imagineze existența unui plan divin în ordinea naturii și, în consecință ideea însăși de divinitate creatoare. Chiar dacă Dumnezeu „ar fi tăcut", chiar dacă nu ni s-ar fi dezvăluit direct prin revelația divină, omul tot ar fi postulat, pe cale naturală existența unui principiu divin prin care să-și explice în mod deductiv și imaginativ, taina întregului univers.

Această revelație naturală a jucat un rol de seamă în protoistoria mitico-religioasă a omenirii și multe plăsmuiri mitologice se vor fi țesut fără îndoială pe canavaua acestor intuiții naturale. Pornind de aici, unii au clasificat religiile în **naturale** și **revelate** (înțelegînd revelația numai în sensul ei major, cel de revelație divină). În acești termeni se exprima și teologul român Nichifor Crainic: „Religiunile naturale, de la formele cele mai umile ale animismului sau de la zeitățile superb modelate de arta greacă și pînă la eterația vaporoasă a budismului ori la schița filosofică a divinității abstracte a unui Platon sau Aristotel, toate sînt produse ale geniului omenesc. Ele sînt supuse acelorași legi genetice ca și fenomenele de artă și de cultură... Am putea zice că religiunile naturale, adică produse de geniul omenesc sub impulsul unor amintiri obscure despre o fericită stare primordială pierdută, **îl visează** pe Dumnezeu, în vreme ce creștinismul **îl trăiește** aievea. Căci există o tragedie a geniului omenesc: aceea de a nu putea să descopere singur adevărul absolut, ci numai să-l viseze, să-l presimtă, să-l imagineze... Religiunile naturale sînt numite în mod impropriu religiuni. Numele lor potrivit ar fi acela de **religiozități în căutarea lui Dumnezeu.** Religiunea este un raport precis între om și Dumnezeul viu și adevărat. În ele este însă vorba de un raport între om și imaginea aproximativă pe care și-o plăsmuește el despre Dumnezeu" (**Puncte cardinale în haos**, București, 1936, pp. 178—179).

Altfel spus, pe cale naturală omul a putut ajunge la **ideea de Dumnezeu**, dar n-a avut cum să-l cunoască pe Dumnezeul Adevărat. Este semnificativ că în ajunul venirii lui Hristos lumea păgînă ajunsese să aducă închinare, între altele, unui Dumnezeu Necunoscut. „Si Pavel, stînd în mijlocul Areopagului, a zis: Bărbați atenieni, în toate văd că sînteți foarte evlavioși, căci străbătînd cetatea voastră și privind locurile voastre de închinare, am aflat și un altar pe care era scris: «Dumnezeului Necunoscut». Deci pe Cel pe care voi, necunoscîndu-L, ÎL cinstiți, pe Acesta ÎL vestesc eu vouă" (FAPTE, 17, 22—23). Avem aici dovada inevitabilei crize a religiilor naturale și a necesității imperioase a unei depline revelații dumnezeiești.

E drept că nici o religie nu se recunoaște pe sine drept „naturală", fiecare avînd pretenția de a se afla în posesia exclusivă a unei revelații supranaturale. Ceea ce nu se poate contesta este că **toate** religiile chiar și cele așa-zis „naturale" conțin, în măsuri variabile, măcar „frînturi" sau „semințe" de adevăr dumnezeiesc, nici una netiind lipsită **complet** de lumina divină. Acel „logos seminal" (**logos spermatikos**) despre care s-a vorbit încă din teologia creștină timpurie reprezintă însuși principiul dumnezeiesc aflat la geneza religiilor, tainic întrepătruns cu masa de elemente mitico-religioase formate pe calea revelației naturale. Poate fi vorba fie de **amintiri ancestrale**, mai mult sau mai puțin fidel conservate, fie de „dezvăluiri" treptate și parțiale, căpătate în conformitate cu nivelul experienței religioase a diverșilor indivizi sau a diverselor comunități. Așa se explică, de bună seamă, existența și dăinuirea unor învățături și experiențe religioase arhaice, comune unor spiritualități uneori foarte îndepărtate în spațiu și în timp, dar mai ales a anumitor „performanțe" mistice universal atestate (minuni, profeții, „călătorii transmundane" etc.).

Revelația divină, din punct de vedere creștin, se definește drept „lucrarea prin care Dumnezeu se descoperă pe Sine lumii create, mai întîi prin proorocii Vechiului Testament și apoi, în mod personal prin Fiul Său" (Ion Bria, **Dicționar de teologie ortodoxă**, București, 1981, p. 321), punînd astfel treptat înaintea omului înduhovnicit „bogăția înțelepciunii și științei lui Dumnezeu" (ROMANI 11, 33)

Pentru a pune capăt rătăcirilor firești ale omului căutător de zei și plăsmuitor de mituri, Dumnezeu însuși s-a dezvăluit pe sine, întîi parțial, apoi integral, făcîndu-ne cunoscută tuturora „taina voii Sale" (EFESENI, 1, 9). Revelația aceasta este supremul dar pe care l-a primit omul în istorie. Voind Dumnezeu ca „toți oamenii să se mîntuiască și să vină la cunoștința adevărului" (I TIMOTEI, 3, 4), s-a descoperit gradat, încă din vechime, „în multe rînduri și în multe feluri" (EVREI, 1, 1), pînă ce s-a întrupat în persoana Fiului, luînd chip omenesc și înlesnindu-ne și nouă a deveni „părtași ai firii dumnezeiești" (II PETRU 1, 4). Evanghelia lui Hristos trece drept izvorul unic și deplin al descoperirii dumnezeiești (în vreme ce Legea cea veche fusese doar „călăuză spre Hristos", după spusa din GALATENI 3, 24). Ea este dată pentru totdeauna: „Cuvîntul lui Dumnezeu rămîne în veci" (I PETRU, 1, 25).

Rezultă că marile religii revelate sînt iudaismul vechi (aflat în posesia unei revelații divine unitare și continue, dar încă nedesăvîrșite și creștinismul (posesor al revelației desăvîrșite, pe urmele vechiului iudaism). „Noul Testament în cel vechi se ascunde", spune Fericitul Augustin. Continuitatea aceasta ne ajută de altfel să înțelegem mai bine de ce Dumnezeu a ales să se întrupeze tocmai printre evrei. Monoteismul, care nu este un rezultat al cugetării omenești, ca monismul filosofic, ci darul cel mai de seamă al revelației dumnezeiești, l-a scos pe om din jungla rătăcirilor politeiste, ... prin Legea lui Moise, apoi prin harul lui Hristos.

Biserica creștină este păstrătoare și transmițătoare a Revelației, pe urmele apostolilor Domnului, garantînd cu autoritatea ei mistică și istorică adevărurile cele veșnice mai presus de orice rătăcire. Patriarhul Dositei al Ierusalimului, în a sa **Mărturisire de credință** (1672), scri în privința aceasta: „Este firesc ca orice om, vorbind numai după mintea sa, să greșească, să amăgească și să fie amăgit, pe cînd Biserica sobornicească, care niciodată n-a vorbit și nu vorbește de la sine, ci din Duhul lui Dumnezeu (care și pe învățător îl îmbogățește necontenit, în veci), este îndeobște cu neputință să greșească, să amăgească sau să fie amăgită..." (apud I. Bria, op. cit., p. 324)

Pentru cei credincioși adevărul revelației biblice și dumnezeirea creștinismului sînt mai presus de orice argument sau dovadă exterioară. Acestea din urmă se pot însă aduce pentru necredincioși. Pot mărturisi astfel pentru autenticitatea dumnezeiască a revelației biblice: înălțimea morală, incontestabila și nedepășită, a religiei creștine; forța ei persuasivă și formativă; imensa ei răspîndire în spațiu și durată în timp; pecetea definitivă pe care a reușit să și-o pună pe două milenii de istorie omenească („era creștină"); eterna ei actualitate; împlinirea străvechilor profeții; minunile săvîrșite și martirajul asumat în numele ei. Ne aflăm în fața unui „miracol" spiritual unic în istorie, imposibil de trecut ... pe seama unor pes... umili și analfabeți din îndepărtata Galilee sau chiar pe seama „geniului religios" al unui Saul din Tars (numele de dinainte de convertire al Apostolului Pavel, cel pe care unii au încercat să-l prezinte drept adevăratul întemeietor al creștinismului). Nici o operă omenească n-a atins și nici nu putea atinge măsura aceasta.

„Cum ar fi cu putință ca iluzia unor indivizi lipsiți de orice autoritate sau prestigiu să devină obiectul unui cult de valoare generală, universală? Poate cineva să-și închipuie în mod serios că Ierusalimul, Alexandria, Roma și Ahena, au fost cucerite de halucinațiile unor bieți pescari din Galileea?!... Cum s-ar putea ca timp de nouăsprezece veacuri omenirea să fi fost victima unei iluzii deșarte, țesute în unghere întunecate, răspîndite pe căi întortocheate și menținute prin simple artificii?!", se întreba pe bună dreptate un biograf modern al lui Iisus (Sterie Diamandi, **Fiul lui Dumnezeu, Fiul Omului**, «Cartea Românească», București, 1942, pp. 248—249).

Două mii de ani de istorie creștină vin să-i dea dreptate înțeleptului Gamaliel: „Feriți-vă de oamenii aceștia și lăsați-i, căci dacă această hotărîre sau lucrul acesta este de la oameni, atunci se va nimici. Dar dacă este de la Dumnezeu nu veți putea să-l nimiciți, ba v-ați mai și afla luptători împotriva lui Dumnezeu" (FAPTE, 5, 38—39).

Creștinismul veșnicește sub lumina aceasta: „Cerul și pămîntul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece" (MATEI, 24, 35; LUCA, 21, 33). (Va urma)

Vasile A. MARIAN

„Cine l-a ucis pe Cristos?"

Domnului Ion Vianu, cu imputare

Faptul că în revista „22" a G.D.S. din 15—22 sept. 1991 a apărut articolul domnului Ion Vianu „Insemnări despre familia mea" ne miră mai puţin decît acela că nimeni din redacţia revistei sau din comitetul ei director nu a socotit că articolul numit mai sus merită un răspuns. Mai ales că acesta s-ar fi încadrat în sfera de preocupări a unora din membrii grupului de conducere a revistei, personalităţi de notorietate ale culturii noastre.

De aceea, cu mijloacele bunului simţ mai degrabă decît ale culturii de specialitate, vom încerca să tragem spre lumină cîteva pasaje din textura acestui articol — un adevărat mixtum compositum de altfel — şi să încercăm să vedem dacă afirmaţiile domnului Ion Vianu privind poporul român sînt îndreptăţite.

Dacă avatarurile onomastice ale familiei Vianu pot fi privite cu un interes mai restrins sau mai larg, în funcţie de apetitul cititorului pentru biografie, nu tot ceea ce leagă domnul Ion Vianu de aceste elemente care îi privesc familia ne poate lăsa indiferenţi. Aşa, de pildă, în legătură cu acordarea cetăţeniei, domnia sa afirmă, cităm, „România a fost ţara cea mai antisemită din Europa, bineînţeles cu excepţia Rusiei — pămîntul clasic al pogromurilor". Il întrebăm pe domnul Ion Vianu de ce familia dumisale, cunoscind acest păcat al românilor, nu şi-a ales un alt colţ de pămînt pe care să se stabilească, să se dezvolte şi să se înmulţească? Sau românii au devenit antisemiţi odată cu apariţia clanului Weinberg? Cităm mai departe: „In familia noastră există o tradiţie care spune că ea se găsea în Ţările Româneşti din secolul al XVII-lea". Chiar în aşa măsură să fi avut această familie vocaţia martiriului încît a preferat să trăiască aici, cu frica-n sîn, în loc să plece aiurea, în vremea cînd în ţara noastră putea intra cine poftea, şi pleca din ea oricine ar fi dorit? Şi mai aflăm că strămoşii domnului Ion Vianu, persecutaţi prin Ţările Baltice (Letonia, probabil, ni se spune) s-au exilat „coborînd spre sud, către imperiul otoman mai tolerant şi se opriră în Ţara Românească unde îşi aleseseră reşedinţa". Şi-au ales-o, deci. Dar de ce au făcut-o în condiţiile în care riscau atît şi n-au coborît mai spre Sud, la bulgari, de exemplu? Mă rog, povestea cu plecarea din Ţările Baltice intră sub semnul „mitului" — ni se spune, poate, tocmai ca să nu punem întrebări.

În continuare, ni se vorbeşte despre profesorul Tudor Vianu care s-a născut direct dintr-o familie creştină şi a fost botezat înainte de vîrsta de un an şi care sub Carol al II-lea şi sub legionari a fost persecutat. De fapt, era gata să fie persecutat dar a intervenit secretarul general al Ministerului Instrucţiei şi totul a rămas ca mai înainte...

Mă întreb cum de îngăduie revista „22" publicarea unor astfel de „culise", o atît de dubioasă anecdotică?

După ce ni se servesc nişte definiţii ale „evreului" ajungem cu povestea după 1960, cînd Tudor Vianu, după ce primise un sever avertisment cardiac, continua să fumeze. Cităm din nou: „Era în asta un fel de refuz al vieţii. Era amar şi absolut dezamăgit..." iar mai jos „jocul ambiguu în care intrase din dorinţa de-a sluji cultura şi, prin ea, pe români devenise un exerciţiu de echilibru excedant".

Despre ce este vorba, domnule Ion Vianu? Dacă vă referiţi la intrarea în partidul comunist făceaţi mai bine să vă reţineţi decît să ne atrageţi atenţia că a făcut-o ca să-i ajute pe români. Pentru ce, domnule Ion Vianu, nu-l lăsaţi pe tatăl dumneavoastră să se odihnească în pace şi-i umbriţi memoria? Stima de care s-a bucurat pentru lucrările de dinaintea „pactului" cu partidul n-au suferit nici o scădere datorită faptului că era evreu. Şi... vă asigur că nu toată suflarea românească ştia sau lăsa să se vadă că ştia că Tudor Vianu era evreu. Iar în locul definiţiilor „evreului", de la Sartre la Jaspers ar fi fost mai potrivit dacă reţineţi ceea ce a spus Constantin Noica (pe care V.B. vi-l citează la nota redacţiei): „Este român cine a uitat că e altceva".

Lapidar, ne spuneţi cîte ceva despre sionism, despre asimilaţionism şi ajungeţi la unul din ofurile dumneavoastră, şi anume la reabilitarea Mareşalului Ion Antonescu, revoltat că la noi circulă mitul că evreii din România au fost cruţaţi. Ştim, evident, că în perioada aceea au fost victime în rîndul evreilor; excesele oricînd, oriunde, au lărgit cimitirele şi le-au sporit numărul. Orice om normal condamnă cu asprime astfel de orori. Crima şi cinismul n-au caracterizat însă niciodată neamul de oameni blînzi care este neamul românesc. Iar în ceea ce-l priveşte pe Ion Antonescu şi perioada de prigonire a evreilor, cred că n-ar fi fost lipsit de interes ca, înainte de a acuza, să fi luat act şi de o „mărturie" a lui Wilhelm Filderman (nume de rezonanţă în ceea ce priveşte problemele comunităţii evreeşti din România), mărturie transmisă de istoricul dr. Matei Cazacu săptămînalului „Baricada" şi pe care hebdomadarul respectiv a publicat-o în numărul din 2 iulie 1991.

Parcă îmi vine greu, domnule Ion Vianu, ca, după cele scrise în articolul incriminatoriu, „să compătimesc cu dumneavoastră" în dilema în care vă situaţi: apartenenţa incontestabilă la un singur popor, cel român, în timp ce un imperativ de solidaritate vă leagă de ascendenţii etnici.

Cine este de vină, domnule Ion Vianu, că „judecata din urmă" pe care aţi avut-o sub ochi la Berna v-a trimis cu gîndul la justiţia de călău a lui Hitler şi că alăturarea lor mentală v-a revoltat? Şi v-a revoltat într-atît încît socotiţi drept cauză a relelor teologia medievală?

„Unul din argumentele antisemite care mă revoltă cel mai mult este că evreii l-au ucis pe Cristos", spuneţi dumneavoastră, iar mai departe „Şi printr-o răsturnare infamă deicidul este atribuit unei singure comunităţi şi religii".

Domnulle Ion Vianu, ne-aţi dat în articolul dumneavoastră şi citate din Biblie. Oare n-aţi găsit în Biblie cine, cînd şi cum l-a ucis pe Cristos? Îi daţi voie unui om care n-are nimic comun cu antisemitismul să vă întrebe „Cine l-a ucis pe Cristos?"

Că acest adevăr istoric este folosit de antisemiţi ca argument al urii lor, este posibil. Deşi vecinii islamici ai Israelului, cei antisemiţi, sîntem siguri că au rămas profund indiferenţi la răstignirea de către evrei a lui Cristos. Dacă revolta dumneavoastră se referă la antisemiţii planetei în general, fără o apăsare specială pe culpabilizarea românilor, n-am putea ridica obiecţii. Respingem însă cu tărie şi convingere ideea că poporul român este antisemit şi încă, după ruşi, „cel mai".

Păstrăm, de altfel, convingerea că nici un om cu scaun la cap nu învinovăţeşte pe evreii de azi de ceea ce au săvîrşit evreii de acum două mii de ani.

In sfîrşit, daţi-ne voie să ne referim la distincţia pe care o faceţi în finalul articolul dumneavoastră între refugiu, exil şi diaspora. Ei bine, vă place sau nu, domnule Ion Vianu, în urma însemnărilor despre familia dumneavoastră, aduse la cunoştinţa noastră prin bunăvoinţa revistei „22", nu vă mai putem plasa decît în primul compartiment. Ar fi la fel de nedrept să vă aşezăm lîngă domnul Virgil Ierunca pe cît este de drept să vă alăturăm domnului Norman Manea.

Ion PARASCHIVESCU

OMUL ISTORIC. Fragment despre Socrate

(urmare din pag. 6)

a trăit pasiunea căutării lui între „aici" şi „dincolo". Desigur, prin filosofie, artă, ştiinţă şi tehnică omul căutător este permanent limitat; la acest nivel al cunoaşterii singura soluţie potrivită a spiritului rămîne perspectiva istorică. Anistorismul filosofic este doar o iluzie gnoseologică şi axiologică, cum a năzuit Rickert. Omul vrea şi îşi imaginează nelimitat, dar infinitul însuşi nu-l scoate din limitele lui. Inteligenţa, imaginaţia, voinţa şi „mania" — pseudoinspiraţia, cu rădăcini închipuite în „zeii fabulei" — nu l-au putut duce pe Socrate la adevăr. Comportamentul lui moral, în absenţa unei religii autentice, rămîne o taină pe deasupra naturii umane.

Dialogul Euthyphron este semnificativ. Există acolo un conformism mitologic de circumstanţă. În finalul dialogului triumfă religiozitatea grecească a lui Platon, nu logica lui Socrate, judecătorii reprezentînd zeii iluzorii ai cetăţii, nu Divinitatea unică şi absolută căutată de Socrate. Aceasta nu apăruse încă spre a amenda plăsmuirile omului. Aşa se poate înţelege sfîrşitul tragic al marelui atenian. El n-a fost atît un vizionar, cît un moralist metafizic neliniştit de imperfecţiunile spirituale şi morale ale cetăţii. I-a lipsit luciditatea ultimă, forţa profetică a vizionarului. Desigur că nu se poate admite nici ceea ce susţin cei ce se depărtează de el, de „acest neliniştitor atenian" (Paul Natorp), cum că n-ar fi rămas nimic logic, psihologic, etic sau în genere filosofic de pe urma lui Socrate. Imaginea lui, aşa cum ne-a transmis-o Platon, „prelungeşte neliniştea marelui întrebător pînă azi".

Acţiunea imediată, limitat-eficace şi logic-coerentă, îi produce omului în genere iluzia sănătăţii spirituale. El ajunge astfel să ştie neştiind, ca în formula acelei **docta ignorantia** a lui Nicolaus Cusanus. Numai credinciosul trăieşte plenitudinar misterul adevărului unic.

Tragica existenţă a lui Socrate arată jocul între politeismul gol de transcendent şi înţelepciunea lui limitată, fără ieşire. Socrate şi Platon şi-au dat seama de imperfecţiunile politeismului, de zeii amăgitori ai imaginaţiei, simple personificări ale formelor vieţii fizice sau sufleteşti, dar în absenţa unei Divinităţi adevărate au considerat această lume a închipuirii mai aproape de adevăr decît construcţiile aleatorii ale minţii. Au preferat viaţa trăită tradiţional, negăsind vreo bucurie în cea năzuită de spiritul omului rătăcitor. „Nu ideea binelui devine zeu, ci zeul devine ideea binelui". Deşi nu se poate face teologie în politeism, ci doar simplă teogonie, zeii au fost totuşi absolutizaţi şi prezentaţi, făcînd, iar nu gîndind. Ei pot fi deci citiţi în lucruri („argumentul cosmic" apare şi la Platon şi la Aristotel). Trebuie stabilite, prin urmare, limitele spirituale ale omului atenian din vremea aceea, adică incapacitatea generală a acestui om de a depăşi jocul dintre raţiunea căutătoare şi politeism, nici filosoful nefiind suficient de lucid şi nici massa nemaipurtînd tradiţia religioasă „cu puterea neştiinţei ei". Mulţimea trăieşte şi rătăceşte fără să ştie, iar filosoful caută fără să afle. Inerţia şi activitatea utilă a omului, raportate la adevăr, sînt echipolente, adică egal depărtate de el. Este cazul generic al rătăcitorului om istoric, care se mişcă între construcţiile minţii negatoare a zeilor şi acceptarea lor (fie din teamă, fie din nevoia interioară de Absolut) în absenţa unei transcendenţe adevărate. Socrate a rătăcit raţional, urmînd „calea omului", opusă căii Domnului" (ca să folosesc termenii lui Bossuet), în vreme ce mulţimea a rătăcit inconştient. Ambele aventuri tragice ilustrează viziunea heideggeriană a „istoriei ca rătăcire".

Athena acelui timp? Mitologie, plăsmuiri teogonice, personificări ale fenomenelor psiho-fizice absolutizate antropomorf, artă, tehnici ale existenţei şi... democraţie. Într-un atare climat înţelepciunea, în confruntare cu înşelăciunea, este la fel de îndepărtată de adevăr ca şi aceasta.

Abia o viziune teologal-creştină ne arată limitele virtuţilor dianoetice greceşti, tendinţe ale intelectului spre o perfecţiune pe care formula „căii omului" nu o poate atinge. La nivel logic sau metafizic omul se mişcă invariant — formal, util, comod sau gratuit. Omul, ca şi natura oarbă, nu poate fi izvor al adevărului; nu-l poate, cel mult, decît vehicula. Genialitatea însăşi este o simplă formă de înfumurare a omului căutător (e de observat că ea nu a existat în conştiinţa lui Socrate, el asumîndu-şi doar misiunea de a corecta şi îndruma cît mai just pe cei neisprăviţi).

Altfel spus, raţiunea este la fel de departe de Marele Mister ca şi imaginaţia naivă plăsmuitoare de mituri. Prezicătorul nu este profet, mistagogul nu este sacerdot, iar filosoful — ca şi artistul ori savantul — rămîne tot „aici". Misterele se comunică, nu se descifrează. Omul religios autentic le primeşte neiniţiatic şi trăieşte învăluit de ele. În lumea miturilor, ca şi în cea raţională, în pofida oricărei aparenţe, avem de-a face numai cu omul gol de mistere. Evlavia absolută este incompatibilă cu pluralitatea zeilor, căci zeii sînt împărţiţi şi adesea ce le place unora nu le place şi celorlalţi. Este o consecinţă ruinătoare, impusă chiar de logică, atingînd fondul „teologiei" politeiste. Din politeism nu s-a ieşit însă pe calea logicii, ci pe aceea a religiei, prin creştinism.

În concluzie, Socrate filosoful întreabă, se întreabă şi caută, nu fără conştiinţa că nu poate cunoaşte şi că nu se poate autocunoaşte în lipsa „maniei", a năzuiei prezenţe a zeului inspirator. El crede că are misiunea de educator de la Apollo. Daimonul său nu l-a dus la înfumurarea antropocentrică a unui Protagoras („Omul este măsura tuturor lucrurilor..."), ci l-a pus în faţa limitelor raţiunii. Filosofii negatori ai zeilor n-au pus nimic în locul acestora; Socrate, constatînd incapacitatea înlocuirii zeilor, a hotărît să rămînă la ei. Desigur că era greu de definit în politeism o poziţie pe măsura aspiraţiilor lui etico-religioase, astfel că soarta i-a fost pecetluită. Să nu uităm însă că toată gîndirea grecească de dinaintea lui a fost numită presocratică. De ce? Pentru că el este cel care a mutat, cum spuneam, cercetarea din natură în om, urmărind prioritar imperativul desăvîrşirii morale şi punînd la contribuţie în scopul acesta toate subtirimile disperate ale Raţiunii. Dar, ca ins religios, el n-a situat adevărul la nivel logic al ştiinţei conceptelor, ci l-a situat în lumea transcendentă a ideilor. Cu toate imperfecţiunile sale, care sînt ale unei lumi, trebuie să reţinem de la el legarea adevărului de Divinitate şi de nemurire. De aceea înţeleptul acesta tragic merită să se afle zugrăvit prin bisericile creştinătăţii.

SAŞII ÎN ROMÂNIA (VI) — *AMURGUL* —

Familie săsească din Guşteriţa — judeţul Sibiu

I. Deportarea în Uniunea Sovietică

În cadrul unei acţiuni organizată cu brutalitatea specifică aparatului de securitate sovietic, în zilele de 9—12 ianuarie 1945, cetăţenii români de naţionalitate germană — bărbaţii între 17—45 ani şi femeile între 18—35 ani — au fost ridicaţi de autorităţile locale şi predaţi trupelor de ocupaţie sovietice. De la această măsură au fost exceptate numai persoanele incapabile de muncă şi femeile cu copii sugari. Dacă numărul de arestări prevăzut nu era împlinit puteau fi ridicate şi persoane mai tinere sau mai vîrstnice. Copiii rămaşi în urma arestării părinţilor au fost încredinţaţi rudelor apropiate care nu intrau în categoriile de vîrstă supuse deportării, iar dacă cei arestaţi nu aveau rude, copiii lor erau daţi în grija vecinilor sau chiar a unor necunoscuţi.

Peste 30 000 de saşi din Transilvania au fost încărcaţi, în plină iarnă, în vagoane de marfă şi transportaţi sub o pază severă în bazinul carbonifer al Donetului şi în alte centre industriale din regiunea Munţilor Urali. Pierderile de vieţi omeneşti din rîndul deportaţilor, provocate de frig, dar mai ales de foame şi boli au fost considerabile. Cei care se îmbolnăveau fără speranţă de însănătoşire sau îşi pierdeau capacitatea de muncă în urma accidentărilor erau repatriaţi. Primele repatrieri de bolnavi şi inapţi au avut loc în toamna anului 1945. Ultimii deportaţi au revenit în ţară abia în 1952. Numărul celor morţi în deportare nu este cunoscut.

*

Tragedia populaţiei săseşti din Transilvania face parte din multele acte de silnicie care umbresc acuzator atît aureola puterilor victorioase în cel de al doilea război mondial, cît şi prestigiul celor care, renunţînd la demnitatea învinsului, au pîndit primul prilej favorabil pentru a se insinua în tabăra învingătorilor.

Aparent, prin ieşirea din războiul antisovietic la 23 august 1944, România nu şi-a pierdut suveranitatea. Regele şi-a păstrat tronul, Constituţia din 1923 a redevenit legea fundamentală a statului, iar la cîrma ţării s-au găsit, pînă la 6 martie 1945, guverne numite de suveran, conform prevederilor constituţionale.

La data cînd a avut loc deportarea saşilor în U.R.S.S., puterea executivă era deţinută de un guvern de coaliţie condus de generalul Nicolae Rădescu, cunoscut pentru ataşamentul său faţă de coroană şi pentru poziţia sa anticomunistă. Ministerele importante erau conduse de personalităţi aparţinînd formaţiunilor politice autentic democrate, participarea comuniştilor la guvern fiind nesemnificativă. Portofoliul ministerului de interne era deţinut de Nicolae Penescu, secretarul general al Partidului Naţional Ţărănesc.

În raport de contextul politic în care se găsea România în ianuarie 1945, atît pentru stabilirea corectă şi deplină a adevărului istoric, cît mai ales a se putea stabili care a fost participarea guvernului Rădescu la deportarea cetăţenilor români de naţionalitate germană în U.R.S.S., se impune cu necesitate, din considerente morale, următoarea întrebare: **Care a fost temeiul juridico-politic în virtutea căruia au fost deportaţi la muncă forţată în Uniunea Sovietică 30 000 de cetăţeni români?**

Întrebarea în sine este retorică. Nici una din constituţiile statelor moderne, nici o normă de drept internaţional, nu prevede posibilitatea deportării unor populaţii, la muncă forţată, într-o altă ţară. Deportarea masivă de populaţie s-a practicat în timpuri îndepărtate, pe care le regăsim doar între coperţile cărţilor de istorie antică. Atunci, învingătorul considera că are dreptul, în virtutea victoriei obţinută pe cîmpul de luptă, să ducă în robie populaţia ţării învinse. În veacul nostru însă, cînd încălcarea drepturilor fundamentale ale omului este condamnată cu fermitate de toate legislaţiile statelor civilizate, cînd pînă şi „Constituţia fesenistă" prevede la Art. 9, pct. I că **„Cetăţeanul român nu poate fi extrădat sau expulzat din România"**, ideea deportărilor în masă a întregi populaţii apare ca o posibilitate de neconceput. Şi totuşi, în veacul al XX-lea, inimaginabilul s-a produs la dimensiuni cutremurătoare. Sub ochii îngăduitori ai democraţiilor occidentale, în spaţiul dominat de ideologia marxist-leninistă, deportările au constituit o metodă de guvernare curentă, utilizată în scopul consolidării regimurilor comuniste. Milioane, multe milioane, de culaci ruşi au fost strămutaţi din locurile lor de baştină în regiunile puţin ospitaliere ale Siberiei. O soartă asemănătoare au avut-o tătarii din Crimeea şi germanii de pe Volga. La sfîrşitul celui de al doilea război mondial sudeţii din Cehoslovacia şi populaţia din provinciile germane înglobate în Polonia au fost izgonite spre apus. Nici România comunistă nu a fost scutită pe plaga deportărilor. După conflictul dintre Tito şi Stalin, un contingent numeros de bănăţeni, indiferent de naţionalitate, au fost deportaţi în Bărăgan, deoarece nu prezentau siguranţă la frontiera cu Iugoslavia. Soarta saşilor din Transilvania constituie însă un caz aparte de deportare, întîlnit numai în Antichitate: **ducerea în robie.**

*

În lumina faptelor prezentate mai sus, istoricii români care pînă în prezent au evitat să analizeze temeinic **cazul deportării populaţiei germane din România în U.R.S.S.**, din respect pentru adevăr, dar mai ales din obligaţie morală faţă de un grup etnic care a convieţuit, în deplină armonie, timp de şapte veacuri, cu populaţia română, contribuind substanţial la prosperitatea Transilvaniei, au datoria să elucideze următoarele probleme:

1. Cine a hotărît deportarea la muncă forţată în U.R.S.S. a unui număr de cetăţeni români? Cînd şi unde s-a luat această hotărîre?

2. Deportarea s-a făcut cu consimţămîntul guvernului român, sau a fost impusă guvernului Rădescu de sovietici în virtutea dreptului cuceritorului? Ce protocol s-a încheiat în acest sens şi cine a semnat acest protocol din partea României?

3. Faptul că deportarea a afectat numai populaţia de origine etnică germană a fost urmarea unei obligaţii impuse de sovietici sau a unei decizii luată de guvernul român?

4. Dacă deportarea a fost impusă de sovietici, există vreun document care să ateste intenţia guvernului român de a-şi proteja cetăţenii, chiar dacă această intenţie s-a limitat la o plîngere adresată Comisiei Aliată de Control care funcţiona la Bucureşti?

5. În cazul în care deportarea a fost impusă guvernului român, de ce nu se recunoaşte că de fapt la 23 august 1944 România a încetat să mai fie un stat suveran, capabil să-şi protejeze cetăţenii?

II. Exproprierea

Deportarea în Uniunea Sovietică nu a fost singura nenorocire care s-a abătut asupra germanilor din România. Practic la 23 august 1944 întreaga populaţie germană din România a fost scoasă în afara legii. Prin retragerea tuturor drepturilor politice etnicii germani sînt expuşi abuzurilor şi arbitrariul autorităţilor locale, posibilitatea de a se adresa forurilor judecătoreşti sau administrative pentru a solicita protecţie. Cea mai mare parte a ţăranilor saşi au fost izgoniţi din gospodăriile lor. Coloniştii veniţi de aiurea, cei mai mulţi dintre ei ţigani, au fost instalaţi în casele expropriate abuziv, proprietarii fiind nevoiţi să se mute în colibele părăsite de noii veniţi. Dacă li se îngăduia să rămînă, în fosta lor gospodărie, într-o cămăruţă, era un favor deosebit.

Prin legea reformei agrare din 23 martie 1945, toate proprietăţile agricole ale etnicilor germani sînt expropriate. Deşi, în esenţa ei, această lege avea în vedere marea proprietate agricolă, ea a afectat prin excepţie şi gospodăriile ţăranilor saşi, cu toate că acestea nu depăşeau în medie 3,66 hectare, în judeţul Sibiu fiind de numai 2,69 hectare. **Această măsură discriminatorie a lovit aproape 60 000 de gospodării săseşti, cărora li se lua astfel orice posibilitate de existenţă. Dar nu numai ţăranii de naţionalitate germană au fost supuşi persecuţiilor. Măsuri similare au fost luate şi împotriva locuitorilor germani de la oraşe.**

Discriminarea etnicilor germani nu s-a manifestat numai în domeniul proprietăţii. Statutul lor de cetăţeni români a devenit îndoielnic. Printr-o măsură administrativă li s-a retras dreptul de a alege şi de a fi ales, drept garantat de Constituţie. Statutul naţionalităţilor promulgat la 7 februarie 1945 îi exceptează pe etnicii germani. Singura instituţie care a rămas oarecum intactă în această perioadă tulbure a fost Biserica evanghelică. Încă din toamna anului 1945 ea a preluat organizarea învăţămîntului pentru populaţia săsească din Transilvania pe care îl va conduce pînă în 1948.

III. Sub dictatura comunistă

La 30 decembrie 1947 Regele Mihai este forţat să abdice. Ultima speranţă că România ar mai putea fi salvată de comunism se năruie. (La acea dată nu se ştia încă nimic depre tîrgul odios încheiat de democraţiile occidentale cu Stalin). Guvernul comunist instalat la cîrma ţării de tancurile sovietice proclamă Republica Populară Română. În fapt România devenea colonie sovietică. (Termenul de stat satelit este un eufemism menit să acundă realitatea). **Sub conducerea unei echipe de comunişti total înfeudaţi Moscovei se operează, într-un ritm rapid, demolarea tuturor instituţiilor statului român, locul lor fiind luat de instituţii copiate fidel după modelul sovietic. În vara lui 1948 are loc naţionalizarea industriei, băncilor societăţilor de asigurări, întreprinderilor miniere şi de transport. Şcolile particulare şi confesionale devin şcoli de stat, iar proprietăţile lor sînt confiscate. În anul 1949 începe colectivizarea agriculturii şi în 1950 o bună parte din imobilele proprietate particulară trec în proprietatea statului, iar proprietarii lor, dacă nu sînt evacuaţi, devin chiriaşi în propriile lor case. Cu excepţia Partidului Comunist, toate celelalte partide politice sînt interzise. Dar faptul cel mai grav l-a constituit destrămarea structurilor sociale şi alterarea valorilor morale pe care se baza vechea societate.**

Procesul de dezagregare al vechii societăţi şi construirea uneia noi, în care orice formă de solidaritate umană trebuia să fie desfiinţată a fost condus cu brutalitate de dictatura comunistă. Acest proces a lovit în aceeaşi măsură întreaga populaţie a ţării, dar consecinţele lui au fost resimţite mai dureros de populaţia săsească, căci ceea ce constituie garanţia păstrării identităţii unui grup minoritar este tocmai sentimentul de solidaritate. Înainte de anul 1945, germanii din România aveau un număr mare de organizaţii, societăţi, asociaţii şi fundaţii constituite pe criteriul etnic. Dictatura comunistă le-a desfiinţat pe toate. Dar nu numai atît. Procesul de colectivizarea agriculturii şi de industrializare forţată a provocat mari dizlocări de populaţie de la sate spre oraşe şi dintr-o regiune în alta. Ca urmare atît oraşele cît şi satele îşi pierd specificul, devenind conglomerate umane ipsite de o unitate organică şi de o identitate proprie.

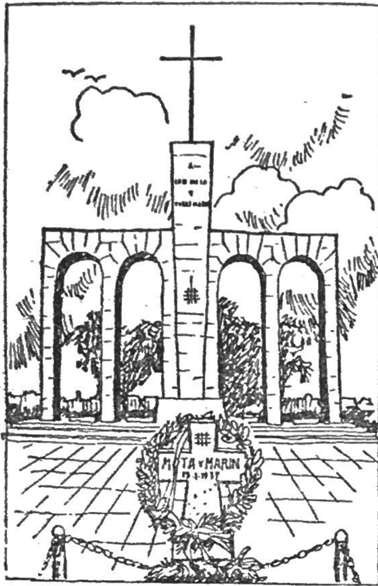
IV. Exodul

Procesul de dezagregare al vechii societăţi şi construirea uneia noi, în care orice formă de solidaritate umană trebuia să dispară a lovit în aceeaşi măsură întreaga populaţie a ţării. În rîndul populaţiei săseşti acest proces a fost însă resimţit cu o mult mai puternică intensitate, căci ceea ce constituie garanţia păstrării identităţii unui grup minoritar este tocmai sentimentul de solidaritate. Consecinţa a fost că pe măsură ce regimul comunist din România îşi aplica programul de edificare a societăţii socialiste, populaţia săsească se simţea tot mai străină în noul climat spiritual, social şi politic. Conştiinţa că Transilvania este patria lor, odinioară element determinant în viaţa populaţiei săseşti, începea să se stingă. Locul ei este luat de dorinţa din ce în ce mai puternică de a părăsi cît mai grabnic meleagurile de care timp de şapte secole saşii se simţiseră legaţi pînă la identificare. Privirile li se îndreptau spre patria lor de origine. Visul şi hotărîrea fiecărui etnic german din România era să emigreze cît mai grabnic în Germa-

(continuare în pag. 12)

Gabriel CONSTANTINESCU
Ion UNGUREANU

CORIGENȚI LA ISTORIE

Monumentul „Moța-Marin", Najadahonda, Spania, 13.I.1937

Cuvîntul corigent, de la latinescul corigens-corigentis, ind că pe cineva care trebuie să-și corijeze ceva. În acest sens îl voi folosi în cele ce urmează și nu în sensul consacrat în învățămîntul nostru școlar.

Consider că un bun istoric, între altele, trebuie să îndeplinească următoarele două condiții esențiale:

1. Să dețină informații corecte.
2. Să fie obiectiv în interpretarea lor.

Orice derogare de la una măcar din aceste două condiții duce la corigență în fața istoriei. Un istoric onest trebuie să tragă concluziile ce se degajă din faptele și documentele ce le are în față, chiar cînd acestea nu-i sînt pe plac. Constatăm, cu regret, că nu se întîmplă întotdeauna așa.

În „România Liberă" din 8 noiembrie 1991 a apărut sub titlul „Monarhia constituțională în România" și sub semnătura lui Rodica Stroe Brumaru și Cătălin Stănculescu interviurile luate domnilor Șerban Papacostea și Andrei Pippidi, doi istorici a căror autoritate și obiectivitate, conform afirmațiilor celor doi autori, sînt mai presus de orice îndoială. Să vedem dacă lucrurile stau chiar așa.

Pînă la domnia lui Carol al doilea totul decurge frumos, istoricește justificat. Regilor Carol I și Ferdinand I greu le poți găsi pete. Dar în ce privește prezentarea domniei lui Carol II putem spune că e departe de a purta pecetea obiectivității. Iată o caracterizare a lui N. Steinhardt din „Jurnalul fericirii", pagina 131. „Carol pentru mine este cel mai pustiitor flagel care s-a abătut vreodată asupra țării românești; mai rău decît Hunii, Avarii, Gepizii, Pecinegii, podghiazurile tătărăști și șleahticii polonezi, decît potopul, grindina, seceta...". Iată și aprecirea de la pagina 276 „... aveau să-l primească și să-l aclame pe dezertor cînd se va înapoia, că dezertor a fost, și de două ori. La Odesa cu Zizi a fugit în plin război părăsindu-și postul de ofițer". Dar domnul Papacostea vede în repetatele dezertări ale moștenitorului coroanei doar: „manifestarea de tendințe puțin compatibile cu îndatoririle unui monarh constituțional".

Pentru a înțelege cum s-a desfășurat această domnie e nevoie să prezentăm trei factori determinanți și anume:

1. Trăsăturile de caracter ale regelui Carol II.
2. Mediul politic în care și-a desfășurat domnia.
3. Apariția și evoluția Gărzii de Fier.

Viata de imoralitate și desfrîu pe care o ducea tînărul prinț era de notorietate dar ochiul atent al lui Brătianu a sesizat și tendința lui spre autoritarism.

În timpul primului război mondial prințul Carol a avut o aventură amoroasă cu Zizi Lambrino, din care legătură a rezultat un băiat. Această aventură fiindu-i trecută cu vederea s-a căsătorit cu prințesa Elena a Greciei. Din această căsătorie s-a născut Mihai I. Totul părea promițător cînd în viața lui Carol își face apariția o altă femeie: D-na Elena Lupescu-Wolf, de origine evreiască, care a avut un rol nefast în viața sa, și a țării. Pentru ea și-a abandonat soția, copilul și succesiunea la tron. Ea va deveni un personaj central cînd Carol va deveni rege. În budoarul ei se vor lua hotărîrile politice ale Regatului României. Ca să nu ni se ia ca gratuită această afirmație vom cita din memorile lui Armand Călinescu, „Însemnări politice 1916—1939", Ed. Humanitas, pag. 286, o frază, o apreciere pe care autorul o pune în gura fostului primministru și om al palatului, Vaida Voevod: „M-am convins că politica e condusă de d-na Lupescu care face și desface ministere... Regele e bolnav de insuficiență cerebrală cronică, acesta e diagnosticul meu de medic". Dl. Pippidi afirmă însă că: „nerespectarea contractului constituțional din partea lui Carol II (prin instaurarea dictaturii — n.n.) nu se datorează temperamentului său, ci mai mult dependenței în care s-a găsit față de un anturaj corupt și intrigant". Dar în acest „anturaj corupt" se găsea și bunicul d-lui Pippidi, N. Iorga, despre care dl. Papacostea spune că l-a încurajat pe Carol de a domni „peste partide", dintr-un devotament afectiv...

Înainte de primul război mondial stabilitatea politică era asigurată de cele două mari partide care aveau în fruntea lor personalități ca Brătianu, la liberali, și Petre Carp, la conservatori. După război partidul conservator dispare de pe scena politică și în schimb apar o mulțime de formațiuni lipsite de personalități proeminente. În lupta pentru putere selecția valorilor favorizează pe agentul electoral, cel care aduce mai multe voturi partidului. Apare astfel tipul arivistului corupt, omul lipsit de scrupule. Viața noastră politică decade sub aspect moral. În acest climat Carol II a fost în elementul lui, nu i-a fost greu să fărîmiteze partidele politice să nu mai aibă practic rezistență, opoziție. Ca reacție la acest mediu politicianist corupt apare Legiunea Arhanghel Mihail, respectiv Garda de Fier. Obiectivul principal ce și-l propunea era crearea unei elite de caracter. C. Z. Codreanu, în cartea sa „Pentru legionari", pag. 307 afirmă: „De aceea piatra unghiulară de la care pornește Legiunea este omul: nu programul politic. Reforma omului nu reforma programelor politice. Legiunea Arhanghelul Mihail va fi mai mult o școală și o oaste decît un partid politic". Dar dl. Șerban Papacostea pentru a defini Mișcarea Legionară folosește aceleași sabloane pe care le-a folosit propaganda comunistă timp de 45 de ani. Oare n-ar fi mai corect să cerceteze documentele vremii? Faptul că Mișcarea Legionară a ridicat din rîndurile sale vîrfuri ale intelectualității românești nu-i spune nimic d-lui Papacostea. Faptul că pornind de la cinci oameni, în 1927, Mișcarea Legionară ajunge în 1937, după rezultatul alegerilor din decembrie, al treilea partid dl. Papacostea îl trece sub tăcere.

Atît Carol cît și mediul politicianist corupt au privit cu îngrijorare crescîndă ascensiunea spectaculoasă a Gărzii de Fier. După alegerile din 1937, intrînd în panică, n-au găsit alt soluție decît instituirea dictaturii regale căreia i-au urmat întemnițarea fruntașilor legionari. Carol, „insuficient cerebral", n-a ezitat să adauge la trăsăturile sale de caracter de bețiv, imoral, corupt și pe aceea de asasin. A ucis fără cruțare o elită în închisori în frunte cu Corneliu Z. Codreanu. Și domnii Papacostea și Pippidi găsesc justificat acest comportament.

În 3 septembrie 1940 Mișcarea Legionară începe acțiunea de răsturnare a dictaturii. Carol îl cheamă pe generalul Antonescu spre a forma guvernul. Legionarii merg însă mai departe și în 6 septembrie obțin abdicarea lui Carol în favoarea fiului său Mihai.

Referindu-se la această perioadă dl. Pippidi face următoarea afirmație: „O dictatură pur fascistă a existat în România numai între 6 sept. 1940 și 22 ian. 1941. Să fie vorba de ignoranță crasă? Antonescu, chemat la putere a rămas în funcție și după abdicarea de la 6 septembrie. El a guvernat țara fără guvern pînă la 14 septembrie cînd s-a format noul cabinet. Deci, între 6 și 14 septembrie Antonescu a fost pur fascist iar după aceea guvernul format numai în parte din legionari, cuprindea și membrii ai altor partide politice precum și oameni pe care Antonescu i-a socotit utili. Toți aceștia devin prin bunăvoința numitului istoric pur fasciști. S-ar părea că se pune semnul egal între legionari și fasciști. N-ar trebui să se reia formulările comuniste, al căror dispreț pentru adevărul istoric a fost amplu dovedit, ci să se aducă argumente. Din ce rezultă că legionarii sînt fasciști? Ideologic n-au nimic cu fascismul. În plus, în perioada fascistă au stat în lagăre și închisori atît în țară cît și în străinătate, în Germania. Să nu fi aflat dl. Pippidi, istoric fiind, că Mișcarea Legionară, după război, la Tribunalul de la Nürnberg nu a fost socotită mișcare de tip fascist și nu a primit o sentință de condamnare, așa cum au primit grupările satelite fasciste?

În legătură cu domnia regelui Mihai I dl. Pippidi afirmă că acesta era prizonierul legionarilor și al lui Antonescu. Afirmația e falsă în ce privește legionarii.

Între legionarii din componența guvernului și rege au existat raporturi bune. La serbarea de la 8. Nov. 1940 cînd Iașul a fost declarat orașul Legiunii a participat și regele Mihai însoțit de mama sa, regina Elena, și s-au bucurat de onorurile și dragostea întregii lumi legionare. În ce privește aprecierea d-lui Papacostea că criticile aduse actului de la 23 august 1944 ar fi o emanație a ultimului ideolog legionar Iosif C. Drăgan nu e numai falsă, ci și ridicolă. În primul rînd lumea legionară nu are cunoștință ca Iosif C. Drăgan să fi aparținut vreodată Mișcării Legionare. Nu are de asemenea, cunoștință de vreo lucrare a lui Iosif C. Drăgan, care s-ar înscrie pe linia ideologiei legionare.

Actul de la 23 august 1944 judecat în lumina faptelor cunoscute nu face cinste celor ce l-au săvîrșit cel puțin din două motive principale, și anume:

1. Nu este permis (pentru cine are simț moral) a transforma o instituție ca palatul regal într-o capcană de arestat miniștri.

2. Nu este permis a săvîrși un act politic de proporția celui de la 23 august 1944 fără a stabili în prealabil anumite condiții sau clauze.

Este îndeobște cunoscut că și Antonescu a tratat cu rușii la Stokholm prin diplomatul român Nanu, cu d-na Kolontay din partea U.R.S.S., pentru ieșirea României din război și era pe punctul de a traduce în fapt acest lucru.

Realizatorii actului de la 23 august 1944 au pus țara la discreția rușilor care după trei săptămîni au chemat la Moscova o delegație română spre a semna condițiile de armistițiu. La obiecțiunile că lui Antonescu i-au fost oferite condiții mai bune decît lor, rușii au răspuns:

„Antonescu reprezenta pentru noi autoritatea pe cînd dv. reprezentați aventura".

Regele Mihai are circumstanțe atenuante în această „aventură" dată fiind tinerețea lui, nu și oamenii politici care l-au sfătuit greșit. **În alte condiții și cu alți sfetnici ar fi fost o figură strălucită de monarh, avînd în vedere onestitatea ca o trăsătură a caracterului său ce se poate vedea și din modul cum și-a cîștigat o existență demnă în acești lungi ani de exil.**

Comparînd acum monarhia constituțională la noi cu republica e ca și cînd am pune alături figura onestă a regelui Mihai cu cea exprimînd perversitate a lui Iliescu, e ca și cînd l-ai compara pe rege cu bufonul său. Lucrul devine posibil cu ajutorul unor „istorici" ca domnii Papacostea și Pippidi.

Acestor domni le recomandăm „corigență".

Gheorghe BRAHONSCHI

Războiul civil din Iugoslavia s-a transformat într-o baie de sînge pentru popoarele din această țară, greu încercată în prezent. Cu prețul lacrimilor de disperare s-a ajuns la apogeul degradării ființei umane

Cazul Codreanu (II)

Fenomenul legionar a fost răstălmăcit și denaturat încă din epocă, trecîndu-se cu o ușurință intenționată peste dimensiunile lui sociale și spirituale. Or cel puțin pînă la moartea lui Corneliu Codreanu tocmai aceste dimensiuni au fost definitorii pentru Mișcare. Ca formațiune politică bună sau rea cu structurile, cu strategia și cu metodele sale, Mișcarea Legionară (întemeiată în 1927 și scoasă de pe scena politică oficială la începutul anului 1941) aparține ireversibil trecutului, iar renașterea ei în vechile forme ar fi o simplă aventură romantică, dacă nu chiar o utopie. Tineretul de azi are o altă mentalitate iar comunismul a compromis în mare măsură, imitîndu-le și înjosindu-le multe din formele ei exterioare de manifestare și organizare. E o situație obiectivă, care se cere înțeleasă și acceptată cu tot realismul. Orice formațiune politică este produsul unui anumit context istoric căruia nu-i poate supraviețui ca atare. Partidul Conservator, L.A.N.C.-ul, Mișcarea Legionară sau, mai recent, Partidul Comunist sînt exemple edificatoare în acest sens, luate chiar din istoria României moderne. Chiar și așa-zisele „partide istorice" (P.N.L., P.N.T., P.S.D.) n-au reînviat astăzi ca atare, cum s-ar lăsa să se creadă la prima vedere, ci menținîndu-și firma ca pe un vechi blazon, și-au căutat și-și mai caută încă noi forme de adaptare la momentul istoric actual. Ar fi mai mult decît o naivitate să se creadă că liberalismul de azi este totuna cu cel de pe vremea lui Eminescu sau chiar cu cel de pe vremea lui Vintilă Brătianu.

Prin urmare, dacă există ceva viabil în fenomenul legionar și dacă figura lui Corneliu Codreanu are locul ei în eternitatea neamului românesc, atunci nu de supraviețuirea ca atare a unei anumite structuri politice este vorba, ci de supraviețuirea unor credințe și a unor principii. Lupta și jertfa legionară, culminînd cu martirajul anilor '38—'39, rămîne cel mai mare discurs pentru posteritate al unei generații ce a ars ca o flacără sfîntă pe altarul românismului. Poate că generația aceasta a săvîrșit și unele greșeli dar cine a fost fără de greșală în istorie? Și dacă noi sîntem dispuși astăzi să iertăm greșelile celor ce au urît și crucificat acest neam (comuniștii de ieri și de azi), atunci cum de nu le-am ierta și celor ce l-au iubit și au murit pentru el?!

Legionarismul, așa cum l-a conceput și l-a mărturisit Corneliu Codreanu, depășește cadrul terestru și trecător al politicii și ne înalță, pe aripile credinței, în cerul veșniciei românești. Dar tocmai aspectul acesta de înaltă spiritualitate națională și creștină a fost tăinuit sau bagatelizat, calomniat în mod constant de toți denigratorii legionarismului, invocîndu-se în acest scop mai cu seamă cele cîteva erori sau excese comise de unii membrii ai Mișcării în anii următori dispariției Căpitanului. Horia Sima n-a izbutit, în ciuda însușirilor sale, să fie un al doilea Codreanu, iar mulți oportuniști intrați în Mișcare în toamna anului 1940, așa-numiții „septembriști", n-au făcut decît să ofere pricini de compromitere, cu sau fără voia lor, ca unii ce aveau doar superficial de a face cu esența vechiului legionarism, cu tipul uman al legionarului, așa cum îl propovăduiseră și îl încarnaseră un Codreanu, un Moța, un Marin.

Și totuși orice cap limpede, chiar fără să cunoască în amănunt faptele istorice, se va gîndi că o mișcare născută în sînul studențimii române, cuprinzînd treptat aproape întreaga tinerime cultivată și numărînd în rîndurile ei atîtea nume ilustre de aristocrați ai spiritului: Nae Ionescu, Aron Cotruș, Ion Barbu, Vasile Băncilă, Petre Țuțea, Radu Gyr, Mircea Eliade, Constantin Noica, Emil Cioran ș.a. sau de aristocrați de sînge, Cantacuzini, Sturdzești, Ghiculești etc., nu se poate să fi fost o simplă bandă de „asasini fanatici" sau de „trădători de țară" cum încearcă s-o prezinte tocmai adevărații asasini și trădători ai acestui neam de la Carol II pînă la Iliescu Ion. Dar chiar de ar fi să nu invocăm nici un nume ci numai cifra de ordinul sutelor (sub Carol II) și miilor (sub comuniști) a martirilor cauzei legionare aceasta ar trebui să dea de gîndit. Asasinii și trădătorii nu prea au vocația martirajului. Cei care-și năimesc viața n-o fac ca să și-o piardă. Ei sînt în stare să-și vîndă sufletul dar nu și-ar jertfi nici măcar un fir de păr! Nu poate fi în stare de nici o jertfă cel care nu mai are nimic sfînt. Iar a încerca „să explici" martirajul legionar numai prin eticheta vagă de „fanatism" este nu doar neconcludent ci josnic de-a dreptul. Este ca și cînd s-ar afirma astăzi despre morții noștri din decembrie '89 că n-au fost decît niște exaltați care-au murit „ca proștii"!... Sau gîndiți-vă numai cum ar reacționa evreimea de pretutindeni dacă cineva ar îndrăzni să afirme că martirii ei n-ar fi fost decît niște lifte fanatice!...

Legionarul, așa cum l-a înțeles Corneliu Codreanu și ceilalți întemeietori ai Mișcării, trebuia să reprezinte (și a și reprezentat, în multe cazuri ilustre) un nou tip uman, profund creștin și identificat pînă la lepădarea de sine cu interesele veșnice ale neamului său. Spiritualitatea, moralitatea, eroismul, și jertfa de sine au constituit liniile de forță ale adevăratului legionar. „Mișcarea Legionară — scria Corneliu Codreanu — înainte de a fi o mișcare politică, este o școală spirituală, în care dacă va intra un om, la celălalt capăt va trebui să iasă un erou".

Mișcarea Legionară a fost unică în felul ei nu numai la noi, dar și în lume. Ea n-a reprezentat doar un partid de dreapta oarecare. Naționalismul legionar n-are nimic cu rasismul sau șovinismul anumitor mișcări extremiste laice sau păgîne, iar creștinismul legionar a fost o realitate vie și adîncă, nu o simplă etichetă strategică, ca în cazul cuziștilor sau ca în cazul anumitor formațiuni politice actuale, ce și-l atribuie fără nici o acoperire, profanîndu-l în cloaca intereselor meschine. Legionarismul a reprezentat, în comparație cu național-socialismul german sau cu cuzismul românesc, o formă de naționalism purificat prin spiritualitate. Căci morala creștină este singura care poate feri naționalismul de propriile lui excese. Primul apel legionar, conceput de Codreanu în toamna lui 1927, suna așa: „Să vină în aceste rînduri cel ce crede nelimitat. Să rămînă în afară cel ce are îndoieli". Iar mai tîrziu enunța acest principiu profund creștin: „Individul în cadrul și în slujba neamului său. Neamul în cadrul și în slujba lui Dumnezeu"... Cînd nu mai au „nici un Dumnezeu", cînd nu mai au „nimic sfînt", oameni și neamuri se rătăcesc și pier.

Naționalismul creștin se leapădă de orice formă de ură și se întemeiază pe iubirea de oameni. Cînd se vorbește cu atîta ușurință, de pildă, despre antisemitismul legionar, ar trebui să se țină seama de numeroasele însemnări și declarații făcute de Corneliu Codreanu în privința aceasta. S-ar constata astfel că el a avut mai degrabă repulsie față de antisemitismul orb și agresiv, de tip nazisto-hortyst. Atitudinea sa ne-o amintește pe cea a lui Eminescu. Principiul de la care pornește este unul inatacabil în eternitate (evreii îl cunosc bine căci este și principiul de bază al actualului stat Israel): „Nu admitem nimănui că caute să ridice pe pămîntul țării alt steag decît cel al istoriei noastre naționale". Așadar o „Românie a Românilor" (formulă curentă în epocă) în care minoritățile se vor bucura de toate drepturile, cu o unică condiție, să nu se așeze în răspărul istoriei noastre, să nu uneltească „în casă la noi", să fie loiali față de trecutul, prezentul și viitorul românesc. „Criteriul în virtutea căruia un stat poate lua măsuri restrictive în contra unei minorități nu poate fi nici aversiunea de rasă, nici ura religioasă. Principiul călăuzitor trebuie să fie: pericolul pe care o minoritate îl poate prezenta la un moment dat pentru viața și libera dezvoltare a națiunii dominante". Dacă nu va reprezenta nici un pericol, dacă se va integra în mod onest și constructiv în viața națională a Statului în care trăiește, atunci ea se va bucura de protecția, iubirea și respectul majorității etnice (cel mai ilustrativ la noi, în sensul acesta, a fost cazul minorității germane).

Poziția realistă și moderată în problema evreiască a fost unul din factorii care i-a despărțit pe legionari de cuziști și i-a determinat să refuze tutela nazismului. Codreanu l-a impresionat, prin înălțimea morală a naționalismului său chiar și pe rabinul David Șafran, cu care a avut o memorabilă întrevedere la Casa Verde în februarie 1937. „Nu a fost o discuție de cabinet — își amintea rabinul Șafran 40 de ani mai tîrziu —, ci s-au amestecat aici durerile lumii... Adevărurile lui și ale mele ardeau, chinuiau gînd și suflet, cerșindu-și răspunsuri, argumente, pentru a ne despărți, în cele din urmă, ca prieteni". În finalul întrevederii Căpitanul îi întinse mîna și-i spuse: „Am avut mare plăcere de întîlnirea noastră. Nu știu dacă am rezolvat probleme, dar am învățat fărîme din taina infinită a credinței. Eu nu vreau să provoc ură sau răbufnire. Mi-e sufletul curat. Nu știu dacă toți legionarii gîndesc ca mine. Dacă un evreu a fost lovit, rănit sau jignit pe plan moral, iartă-i pe răufăcători! Nu-s nici ei decît oameni... Nu pe omul superior încercăm noi să-l șlefuim, ci pe omul-om".

Așadar, dacă mișcarea Legionară a avut și o latură antisemită, aceasta s-a datorat, ca și în cazul lui Eminescu, nu urii de rasă sau exclusivismului religios, ci unui reflex legitim de apărare națională împotriva unui pericol reprezentat nu atît de evreul de pe stradă, cît de înaltele cercuri conspirative ale evreimii internaționale, care astăzi au și ajuns să dicteze în politica mondială. Acestui imperialism ocult, pus prea adesea de-a curmezișul intereselor noastre naționale, uneori într-un mod de-a dreptul sfidător (a se vedea astăzi, cazul Brucan!), nu trebuie să i se răspundă prin violență (nici fizică, nici verbală), ci prin organizare, inteligență și unitate creștină. Lupta cu „pericolul evreiesc" se cade a fi înainte de toate, o luptă cu sine a fiecărui creștin, pentru că, de fapt, numai slăbiciunea morală, politică și economică a neevreilor asigură triumful iudaismului cuceritor. Cine nu va fi în stare să stea de veghe cu mintea și cu inima sa, pentru sine, pentru neam și pentru Dumnezeul părinților pe acela îl va birui somnul robiei căci forțele răului, mistice sau istorice, stau veșnic la pîndă „căutînd pe cine să înghită" (I Petru, V, 9). Adică nu este vorba de o înfruntare materială ci de una în duh. Stelei cu șase colțuri nu i se poate opune în mod eficient decît crucea. (In hoc signo vinces). Este cea ce n-a înțeles Hitler, în demența lui destructivă. Este ceea ce n-a înțeles Mussolini cînd „îi dădea ultimatum" lui Dumnezeu. Privind lucrurile de sus, istoria are un sens supraistoric, metafizic și mistic, sau nu are nici unul.

Prin ideile și faptele lui, Corneliu Zelea Codreanu a fost o mare conștiință creștină, din familia mucenicilor mărturisitori, și o mare conștiință românească, din familia lui Avram Iancu și Mihai Eminescu, contestat de toți, pentru că n-a putut fi cumpărat de nimeni (nici de evrei, nici de nemți, nici de politicienii noștri corupți), într-o lume în care totul se cumpăra și se vindea, ca la piață. Prin mișcarea sa, unică în lumea modernă ca fenomen spiritual, el a căutat să împiedice naționalismul românesc de la o dizoluție interioară, punîndu-l sub semnul unui înalt ideal moral, pe care l-a pecetluit cu sîngele său, după pilda lui Hristos. El n-a fost nici un erudit, nici un orator. Moralitatea, simțul politic și spiritul de jertfă au reprezentat forța lui exemplară. Naționalismul acesta transfigurator, cu adînci rădăcini moral-spirituale, este testamentul pe care l-a lăsat el generațiilor viitoare, dincolo de caducitatea istorică a unei formațiuni politice. Astăzi, cînd în lumea românească încep să se agite din nou ideile naționaliste, ar trebui să băgăm de seamă cîte parale fac noii lor agitatori, ca nu cumva, plecînd urechea spre barbii și vadimii acestui scăpătat de veac, naționalismul românesc să se transforme într-un simplu grohăit de turme porcine.

Răzvan CODRESCU

Scurtă notă

Ieșit din lunga noapte a vieții de partid, acum liber, domnul Dorin Tudoran scrie în „Lumea Liberă" o lungă scrisoare denigratoare preotului Gheorghe Calciu, atît de lungă (în șapte numere consecutive) probabil ca să sugereze lungul drum de la comunism la buna-credință. Scrisoarea, puerilă de fapt („vedeți cine sînt io că pot să-l înjur și pe tata"), se vrea un atac la adresa legionarilor. Manifestările de genul acesta se plătesc bine. A aflat și domnia-sa că de cînd Corneliu Codreanu a ordonat să nu se mai răspundă la nici o mișelie, loviturile de orice fel sînt suportate fără cricnet: și are curaj.

Un mecanism ocult face ca de cîte ori curățenia sufletească iese biruitoare undeva, spurcatul orgoliu să intre în panică și să bată cu răutate în afară. E uimitor cîtă înverșunare, cît sîrg depun oamenii diavolului întru dezbinarea neamului românesc, doar pentru că mai are cîțiva bătrîni care cred în Dumnezeu.

C. I.

Un ochi rîde, altul plînge...

Dumnezeu ne ceartă numai, dar nu ne-a părăsit...

Ne temem că Referendumul din decembrie a constituit lovitura de graţie pe care actuala Putere a dat-o, înainte de Ignat, purcelului de lapte al democraţiei româneşti. Trei lucruri erau esenţiale pentru perpetuarea neocomunismului pe termen indefinit: împiedicarea restaurării Monarhiei, împiedicarea separaţiei puterilor în Stat şi impiedicarea primatului parlamentar. Toate trei au fost realizate prin noua Constituţie fesenistă, pusă acum la adăpostul votului popular. Neocomuniştii şi-au legalizat, cu mîna maselor inconştiente, „democraţia originală"; de-acum se pot certa liniştiti între ei, căci viitorul le este oricum asigurat, cel puţin pînă în pragul mileniului trei. Tot cu această ocazie au sondat şi electoratul ţării, putînd să-şi facă o idee despre măsura în care vor trebui să falsifice alegerile din primăvară...

Nu cred să mai fi existat vreodată într-o democraţie un Referendum atît de absurd în sine şi totuşi atît de rodnic pentru cei care au forţat organizarea lui. Anul 1992 găseşte România într-o stare ce s-ar putea formula cam aşa: **un regim de ucigaşi pentru un popor de sinucigaşi.** Rămîne de sperat că Dumnezeu ne ceartă numai, dar nu ne-a părăsit...

Nuntă la Jilava

Primul act al justiţiei române de după adoptarea Constituţiei feseniste a fost cît se poate de grăitor. Viaţa noastră „curat constituţională", aşa cum ne-au aranjat-o neocomuniştii, a început, pe plan juridic, cu eliberarea foştilor cepexişti. Semnalat şi de către televiziune, cu unele rezerve de complezenţă, actul a constituit o sfidare făţişă a suferinţei românești chiar în ajunul împlinirii a doi ani de la sîngeroasa cădere a „vechiului regim". Şi pentru ca sfidarea să fie desăvîrşită, unuia ca Dumitru Popescu, de pildă, i s-au imputat cheltuieli de judecată în valoare de... 3 500 lei! E de presupus că şi acul de la cravata lui „Popescu-Dumnezeu" valorează mai mult decît atît.. Iar despre cît de greu au dus-o dumnealor în aceşti doi ani ne-a lămurit d-na Lucia Hossu-Longin, cu imagini filmate la locurile de detenţie. Nu e de mirare că s-au putut face acolo şi nunţi, cum a fost, în 1990, cazul aceluiaşi Dumitru Popescu...

Recursul extraordinar intentat de procurorul general al României este fie o naivitate, fie o nouă „manevră" pusă la cale pentru prevenirea unei eventuale reacţii prea neplăcute a opiniei publice. **Mai degrabă trebuie să ne aşteptăm, în aceste condiţii, la o apropiată graţiere şi pentru de-alde Bobu, Dincă, Postelnicu şi chiar Nicu Ceauşescu! S-ar putea ca Adrian Păunescu să fi şi început vreo poemă închinată „evenimentului", căci, vedeţi dumneavoastră totuşi iubirea...**

Urmaşii lui Arpad în genunchi

Urgurimea din România, în frunte cu d-nii Domokos Geza şi Laszlo Tökes, a cerut în mod public iertare evreilor pentru cei 166 000 de deportaţi din 1944, dintre care 130 000 şi-ar fi găsit sfîrşitul în lagărele naziste. Dl. şef-rabin dr. Rosen Moses le-a răspuns evaziv, rîzîndu-şi în barbă şi lăsîndu-i ovreieşte, pe seama lui Dumnezeu...

Care să fi fost raţiunea acestui spectacol injositor pentru altminteri atît de trufaşul popor maghiar? Nici dl. Domokos Geza, nici pastorul Laszlo Tökes, nici populaţia maghiară adunată penibil în faţa „Templului memorial al Deportaţilor" evrei din Cluj n-au avut vreo legătură directă cu evenimentele de atunci. De unde această monstruoasă absurditate a culpabilizării unui întreg popor pentru cele săvîrşite cîndva de nişte scelerați ai istoriei?

Nu le-o fi fost ungurilor prea uşor, dar ştiu ei bine să-şi urmărească interesele! Au nevoie de sprijin internaţional în problema recăpătării Transilvaniei. Politica internaţională se află însă astăzi la discreţia finanţei evreieşti. A căpăta bunăvoinţa evreilor, fie şi cu preţul umilinţei naţionale, li se va fi părut un mijloc sigur şi de perspectivă. Dacă e vorba de interese iredentiste, atunci nici mersul în patru labe şi nici, pardon, „pupcurismul" (vorba poetului Cezar Ivănescu) nu sînt de lepădat pentru urmaşii lui Arpad!...

Dar pentru că această „căinţă" s-a consumat **în România**, există, fireşte, şi un alt subtext: priviţi cît de şovini şi mai ales de antisemiţi sînt romănii şi cît de rezonabili şi de spăşiţi sîntem noi, maghiarii! Gestul se poate să fi fost de efect în ochii Occidentului, dar ungurii au uitat totuşi un lucru: că au şi ei morţii lor (mai mulţi de 130 000), victime ale conspiraţiei iudeo-comuniste, care s-ar putea să li se fi răsucit în morminte şi pentru care nimeni nu-şi va cere iertare!

„Un partid pentru Marian Munteanu"

O nouă nădejde a apărut de curînd pe scena politică românească: „Mişcarea pentru România", un partid al tinerei drepte creştine, în frunte cu dl. Marian Munteanu. Nu ştim dacă formaţiunea respectivă este, cum s-a insinuat în presă, „un partid pentru Marian Munteanu", dar ştim că se simţea demult nevoia unei organizări politice proprii a tineretului anticomunist ca un început de revigorare a opoziţiei noastre cam prea „bătrîneşti". Timpul va arăta în ce măsură „Mişcarea pentru România" poate răspunde acestei nevoi. Să salutăm deocamdată sănătosul spirit naţional şi creştin al noii Mişcări şi să nu ne grăbim nici cu laudele, nici cu sfaturile şi nici cu reproşurile. Mişcarea trebuie lăsată să crească firesc, după duhul ei propriu, iar cei care vor să o sprijine cu adevărat sînt chemaţi, înainte de toate, să o veghez discret, cu stăruitoare iubire. Dreapta românească nu are viitor decît dacă tînăra generaţie va fi lăsată să se rostească „pe limba ei". Că tot „pe limba ei" ar putea să şi piară? Nimic mai adevărat. Dar este o carte a istoriei ce trebuie jucată, cu voia şi cu mila lui Dumnezeu.

Un nou megafon valah numit: Stelian Tănase

Este semnificativ că prima reacţie publică făţiş ostilă noii Mişcări a venit nu dinspre tabăra fesenistă, cum ar fi fost de aşteptat, ci dinspre adunătura de **şabăs-goim care alcătuieşte Partidul Alianţei Civice. Dl. Stelian Tănase, ieri-alaltăieri partizan al mişcărilor sudenţeşti anticomuniste, şi „stîlp" al Pieţii Universităţii, s-a tranformat în megafon valah al logoreei masonice, calificînd formaţiunea naţională şi creştină a d-lui Marian Munteanu drept „medievală" (?!) şi „fără viitor" (?!).** Probabil că dl. Marian Munteanu ar fi avut mai mult „viitor" dacă nu şi-ar fi dat demisia din „neoiluminista" Alianţă Civică, pe unde se vede că renaşte pînă şi profetismul de tip iudaic!

Problema viitorului nefiind controlabilă, rămîne problema medievalităţii. Voind să fie o insultă, ea poate fi însă lesne interpretată ca un elogiu. Căci Evul Mediu (din care d-l Tănase n-a reţinut decît barba) înseamnă înainte de toate credinţă şi **cavalerism**, adică tocmai ceea ce lipseşte astăzi societăţii noastre mai mult sau mai puţin... civile!

Dacă ar fi fost şi dumnealui „medieval", dl. Stelian Tănase ar fi trebuit să azvîrle arginţii vinzării şi să apuce să meşterească cinstit la „corpuri de iluminat"...

O inimă cît România cea adevărată: Mircea Druc

Situaţia Moldovei noastre de peste Prut devine pe zi ce trece mai îngrijorătoare. În Răsărit se consolidează, pe ruinele fostei Uniuni Sovietice, un nou organism politic mamut, mult mai funcţional şi destul de bine văzut în lumea occidentală. Ucraina independentă, intrată în acest nou organism supranaţional, va fi la fel de intratabilă ca şi vechea Uniune în privinţa teritoriilor româneşti rupte din trupul Moldovei. Ceea ce era pînă deunăzi numai interesul Moscovei devine acum şi interesul noului stat ucrainean independent şi tulburările întreţinute în Transnistria sînt o dovadă certă a faptului că Kievul nu prea este dispus să facă concesii. Oricum am privi lucrurile, perspectivele Moldovei sînt întunecate, mai ales după semnarea pripită a acordului de la Alma Ata. Dacă rămîne un stat „independent", Moldova nu-şi va putea depăşi niciodată, ciuntită cum este, statutul de colonie economică a puternicilor săi vecini răsăriteni, rămînînd în primejdia de a fi înghiţită de ei la cel dintîi gest de reală autodeterminare. Dacă se uneşte cu România, cum ar fi firesc şi legitim, ne vom afla cu toţii într-o situaţie ruşinoasă şi tragică: ţara ar rămîne ciuntită şi sute de mii de români ar deznădăjdui sub cizma cazacă. Noi nu trebuie să acceptăm acum tratative în problema unirii decît cu condiţia ca Moldova de peste Prut să ne revină întreagă, aşa cum ne-a fost răpită, căci dacă ne mulţumim cu un compromis, graniţele „vor îngheţa" în forma actuală pentru multe zeci de ani, ceea ce ar putea să însemne chiar pierderea defintivă a unor întinse teritorii româneşti. Noi nu mai putem ţine, cum s-a iluzionat acum 50 de ani Mareşalul Ion Antonescu, păminturi dincolo de Nistru, dar ar trebui să găsim neîntîrziat soluţia politică de a ni le recăpăta pe cele ce ni se cuvin de drept (Bucovina de Nord şi sudul Basarabiei).

Numai că aceste soluţii nu par să se întrevadă cu actualele conduceri ale celor două state româneşti, ambele neocomuniste şi vădit obediente faţă de vechii stăpîni, ambele lipsite, în fine, de un real orgoliu naţional. Deşi în Basarabia există o mare personalitate politică şi un mare român ca dl. Mircea Druc, cîrma se află în continuare în mîinile unui precupeţ al idealurilor naţionale ca dl. Mircea Ion Snegur, replică mai îndopată a „despotului luminat" Ion Iliescu, al cărui românism se poate măsura pe un cîntar de farmacie.

Cum să nu-ţi vină să strigi cu cronicarul: „O! Moldova, di ar hi domnii tăi, carii stăpînescu în tine, toţi înţelepţi, încă n-ai peri aşa lesne. Ce, domniile neştiutoare şi lacome sintu pricine periei tale!"...

V.A.M.

Saşii în România (VI)

(urmare din pag. 9)

nia. Guvernul comunist îngrijorat de perspectiva de a pierde un segment din populaţia ţării recunoscut prin hărnicia sa şi prin contribuţia adusă la dezvoltarea economică, va încerca să le adoarmă această dorinţă prin unele concesii. În 1950 se redă dreptul de vot etnicilor germani. În 1953 ţăranii saşi îşi primesc înapoi casele confiscate. De la această dată li se aplică, fără discriminări, statutul naţionalităţilor. Aceste „favoruri" veneau însă prea tîrziu.

*

În anul 1965 Nicolae Ceauşescu devine conducătorul Partidului Comunist. În cadrul unei politici de oarecare independenţă faţă de Uniunea Sovietică, la 31 ianuarie 1967 România stabileşte relaţii diplomatice cu Germania de Vest şi îşi deschide graniţele pentru turiştii occidentali, în marea lor majoritate germani din Vest. Totodată, între guvernul român şi cel german se încheie un „tîrg", nu o convenţie, prin care România permite anual emigrarea unui număr de etnici germani. În fapt emigranţii saşi erau cumpăraţi de statul german pentru o sumă considerabilă, plătită în valută. În principiu cota de emigraţie fusese stabilită la cifra de 10 000 de suflete anual. Ea a fost însă adeseori depăşită, în funcţie de setea de valută a regimului comunist a cărui economie se apropia, cu fiecare an, de faliment. În anul 1984 numărul germanilor care au părăsit România a fost de 16 000. Răspunsul la întrebarea PLECAM sau RĂMINEM a fost clar, categoric şi unanim: PLECĂM. Practic, dispariţia populaţiei săseşti din Transilvania nu mai era decît o problemă de timp.

În perioada 1950—1986 emigraseră deja 192 041 germani în Republica Federală, iar numărul celor rămaşi nu depăşea 110 000. Revoluţia din Decembrie '89 a pus capăt cotelor anuale de emigraţie, exodul spre Germania avînd loc în masă. Astăzi, în România nu mai vieţuiesc decît resturi nesemnificative ale populaţiei săseşti. Într-un oraş ca Sibiul, în care odinioară jumătate din locuitori erau germani, acum trăiesc doar 2 000 de persoane de naţionalitate germană, cele mai multe în vîrstă, oameni care nu vor să părăsească locurile unde s-au născut şi unde se găsesc mormintele părinţilor, moşilor şi strămoşilor lor.

*

Exodul saşilor din Transilvania este un fapt împlinit. Ideea că o schimbare în bine a actualei situaţii politice şi economice din România ar putea crea posibilitatea reintoarcerii, cel puţin parţială a celor plecaţi, nu are nici un temei.

Prin plecarea saşilor din Transilvania s-a pierdut singurul grup etnic a cărui loialitate faţă de adevăratul stat român nu a stat nici o clipă sub semnul îndoielii. În urma lor, în locurile unde au vieţuit timp de şapte secole în bună pace şi înţelegere cu românii, rămîn vestigiile de cultură care atestă existenţa lor în Transilvania, în primul rînd bisericile şi cimitirele de lîngă ele. Avem o datorie de onoare să le conservăm şi să le îngrijim ca şi cum ar fi proprille noastre biserici şi cimitire. În felul acesta putem dovedi lumii întregi că nu noi românii i-am izgonit pe saşi de la noi din ţară, ci ciuma comunistă, cel mai cumplit flagel al secolului XX care a făcut omenirii mai mult rău decît toate relele care au zguduit vreodată istoria.

EDITURA CONSTANT S.R.L.

Colegiul redacţional: Gabriel CONSTANTINESCU, Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU.
TEHNOREDACTARE: Ioan NISTOR

Adresa: 2400 — Sibiu, Calea Dumbrăvii 109, tel. 924/2 25 36